

Iwona Florkiewicz

Osada z okresu wpływów rzymskich w Leżajsku na stanowisku nr 3

1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE*

Stanowisko nr 3 w Leżajsku zajmuje teren piaszczystej wydmy na terasie nadzalewowej Sanu (ryc. 1), przez miejscową ludność nazywanej „Szwedzką Górą” (nazwa ta w rzeczywistości dotyczy najprawdopodobniej innego miejsca, co postaram się dalej przedstawić). Miejsce to znajduje się w dzielnicy miasta zwanej Podzwierzyniec w oddaleniu około 2,5 km na wschód od centrum Leżajska (A. Barłowska 1984, s. 218). Jest to pogranicze dwóch regionów: Płaskowyżu Kolbuszowskiego (zwanego też Wysoczyzną Kolbuszowską) i Doliny Sanu, leżących w obrębie większej jednostki fizyczno-geograficznej, jaką jest Kotlina Sandomierska. Dolina dolnego Sanu tworzy wyraźnie zarysowaną się jednostkę na całej swej długości od Przemyśla do ujścia Sanu do Wisły. W stosunku do otoczenia, jest ona wcięta około 20 m. Pod dnem dzisiejszego Sanu znajduje się jeszcze warstwa 20–30 m utworów fluwioglacjalnych. Są to piaski, mulki z wkładkami osadów pochodzenia organogenicznego (R. Soja 1996, s. 17). Płaska powierzchnia lewej terasy Sanu w okolicach Leżajska urozmaicona jest drobnymi nabrzmieniami, zagłębieniami będącymi pozostałościami po dawnych korytach. Wielkie meandry Sanu podchodzą pod krawędź, na której rozbudowało się miasto. Lustro wody w Sanie układa się przeciętnie na wysokości około 162 m n.p.m. Brzegi rzeki są strome, mają do 10 m wysokości, a przebieg koryta podkreślony jest pasmem nadrzecznych zarośli (R. Soja 1996, s. 15). Dzisiejszy kształt koryta Sanu jest w dużej mierze wynikiem m.in. działalności człowieka, na którą składa się bezpośrednia ingerencja (przekopywanie zakoli), jak też pośrednia przez zmianę warunków dostawy wody i rumowiska rzeczniczego do cieków (R. Soja 1996, s. 17).

Zamykający dolinę Sanu od zachodu Płaskowyż Kolbuszowski (Wysoczyzna Kolbuszowska) jest centralną jednostką orograficzną Kotliny Sandomierskiej otoczoną ze wszystkich stron dolinami. Najwyższe wysokości grupują się w części południowej płaskowyżu a jego powierzchnia jest nachylona ku północy. Od strony północnej jest głęboko rozcięta przez rzekę Łęg, a także Trzebośnię – dopływ Sanu (J. Wojtanowicz 1978,

s. 11–12). W okolicy Leżajska wysokości nad poziom morza nie przekraczają 220–240 m. W partiach leśnych Wysoczyzny utrzymały się cechy krajobrazu w pewnej mierze zbliżonego do naturalnego. Lasy zajmują pola wydym powstałe w okresie ostatniego zlodowacenia. Rzeźba powierzchni terenu jest wyrównana, a jedynie w obszarze występowania utworów lessopodobnych jest nieco bardziej urozmaicona siecią głębszych wąwozów (R. Soja 1996, s. 17–18).

Stanowisko nr 3 odkryte zostało w 1853 r. przez ks. M. Podgórskiego, który zebrał z powierzchni rozwianej i już wówczas zniszczonej wydmy luźno rozrzucone zabytki (A. Barłowska 1984, s. 219). Informację o tym fakcie zamieścił w piśmie wychodzącym we Lwowie o nazwie „Dziennik Literacki” (nr 32). Na wzmiankę tę natrafił archeolog-amator, K. Rogawski, który żywo zainteresowany relacją nawiązał kontakt z księdzem i pozyskał od niego owe znalezione zabytki. Przedmioty te K. Rogawski narysował oraz opisał w „Dodatku do Czasu” (fragmenty glinianych naczyń, przęśliki, paciorki szklane, ułamki szklanych naczyń, 3 noże żelazne, gwoździe, 3 fragmenty fibul – 1 z podwiniętą nóżką, pełną pochewką, 1 z wysoką pochewką oraz 2 monety – Septymiusza Sewera oraz Wespazjana). Następnie w 1881 r. archeolog T. Ziemięcki podczas „wycieczki archeologicznej” wzdłuż doliny Sanu i jej dorzeczy dotarł również do Leżajska. Jak wynika z jego relacji, wiedział już o poczynionym przez ks. Podgórskiego odkryciu, jak też znał rozprawę K. Rogawskiego. T. Ziemięcki rozpoczął gruntowniejsze niż jego poprzednicy badania, zakładając wykop sondażowy. Przedmioty, jakie odkrył były podobne do tych z 1853 r. Obok mnóstwa „czerepów glinianych”, narzędzi krzemien-nych (groty, grociaki) znalazł również fibulę brązową identyczną jak ks. Podgórski (z podwiniętą nóżką), która wg niego należała do typu: „łukowatych, zwężlonych w środku (Ambrustfibeln mit umgeschlagenem Fuss), które dr O. Tischler odnosi ściśle do końca II i początku III w. po Chr.”. Poza tym znalazł także monetę Antoninusa Piusa (138–161), który wg niego: „wykopalisko Leżajskie w tę samą epokę, tj. koniec II i początek III stulecia co poprzednio znajdujące pieniądze Wespazjana i Sewera (...) odnieść nam każe” (T. Ziemięcki 1881, s. 56–57). Ziemięcki wymie-

* Artykuł jest zmienioną wersją pracy dyplomowej (licencjackiej) napisanej pod kierunkiem dr. hab. prof. UR Sylwestra Czopka i obronionej w Instytucie Archeologii UR w czerwcu 2002 roku.

Ryc. 1. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Lokalizacja stanowiska. Oznaczenia: 1 – zasięg stanowiska
 Abb. 1. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Lokalisierung der Fundstelle. Bezeichnungen: 1 – Reichweite der Fundstelle
 Рис. 1. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Местонахождение памятника. Условные обозначения: 1 – границы памятника

nia również przedmioty takie jak: „kolczyk lub wieszadełko od naszyjnika, z białawego kamienia, z kółkiem brązowym oraz krążek zielony, szklany z starannie nader wykonanym na krawędzi ornamentem ząbków”, które to miały znajdować się w Muzeum Czarotoryskich a które miały pochodzić od ks. Podgórskiego (zapewne K. Rogawski je tam umieścił), a o których to K. Rogawski nie wspominał w swojej rozprawie z 1856 r. (T. Ziemięcki 1882, s. 57).

W 1957 podczas badań powierzchniowych nad dolnym Sanem J. Potocki wydzielił w Wierzawicach st. 1, które to miałyby (najprawdopodobniej po zmianie granicy miasta Leżajska) być st. 3 (MRP/AZP/1591 – tamże: „J. Potocki traktuje stanowisko 3 w Leżajsku jako stanowisko 1 w Wierzawicach”). Oto co pisze J. Potocki w sprawozdaniu z badań powierzchniowych: „Niecały kilometr na wsch. od Leżajska Podolszyn, paręset metrów na płn. od szosy z Wygnanek do Leżajska widoczne są koło lasku sosnowego wydętne pagórki wydymowe. Na jednym z tych pagórków stoi kapliczka. Zarówno na wydymowych pagórkach, jak i na leżących na zach. polach uprawnych wystąpiła bardzo licznie ceramika z okresu rzymskiego (m.in. ceramika siwa), a także kultury łużyckiej. Znalezione tu również fragment przesiłki glinianej. Uczniowie szkolni kilkakrotnie wykopywali zabytki,

m.in. urny, na wydymie w pobliżu kapliczki. Paręset metrów na płn. zach. od stanowiska 1, niedaleko najbardziej na płn. wysuniętego lasku, w miejscu, gdzie droga polna, prowadząca z Podolszyna ku Sanowi, przerzyna niewielki pagórek, uczniowie znaleźli w szkarpie drogi kilka monet, najpewniej rzymskich. Monety te zaginęły” (J. Potocki 1957, s. 174). Stanowisko to J. Potocki identyfikuje z miejscem, o którym pisali K. Rogawski i T. Ziemięcki (o czym mowa w przypisie).

W 1976 r. mgr E. Dziubek, dyrektor miejscowej szkoły, zgłosił Muzeum Okręgowemu w Rzeszowie o odkryciu skarpy-urwiska, z widoczną warstwą kulturową, zawierającą materiał ceramiczny. Przeprowadzona przez A. Barłowską inspekcja stanowiska wykazała, że zachował się jeszcze teren nie naruszony eksploracją piasku, jaka się tam odbywała, położony na południowo-wschodnim skrawku wydmy (A. Barłowska 1984, s. 219). Uznano, że stanowisko jest zagrożone zniszczeniem i rozpoczęto badania wykopaliskowe, które trwały 3 sezony (lata 1976–78). Jak się okazało w trakcie prac, również badany odcinek uległ częściowemu zniszczeniu, bowiem trzy lata wcześniej wybierano tam piasek. Kopalnia wydobywała piasek równolegle biegnącymi rowami o szerokości około 1 m, głębokości około 1,5 m, a później

teren zrównano spychaczem (A. Barłowska 1984, s. 219). Informacje o wynikach badań z poszczególnych sezonów zostały zamieszczone w „Informatorze Archeologicznym” (z lat 1977 i 1978). Materiał, jaki uzyskano podczas tych prac został wstępnie opracowany i opublikowany w formie sprawozdania (A. Barłowska 1984). Pełne ich opracowanie wraz z dokładną analizą zawiera niniejsza praca.

Kolejna weryfikacja stanowiska nastąpiła w roku 1988 podczas badań powierzchniowych AZP przeprowadzonych przez J. Nogaj-Chachaj. Zwrócono wtedy uwagę na fakt, iż w 1988 r. stan. 3 prawie już nie istniało, ponieważ miejscowa ludność pobierała stamtąd piasek do celów budowlanych, a dodatkowo zostało tam urządzone wysypisko śmieci (MRP/AZP/1591).

Kontakt K. Rogawskiego z ks. Podgórskim (o którym wspominałam) był niestety tylko listowny. Archeolog amator nigdy w Leżajsku nie był, stąd wielu informacji, jakie uzyskał od księdza nie mógł sam na miejscu zweryfikować. Nie mógł zweryfikować m.in. planu, jaki wykonał „od oka” ks. Podgórski. Na jego nieadekwatność zwrócił w 1881 r. uwagę T. Ziemięcki (T. Ziemięcki 1882, s. 57–58) – o czym dalej. Jak podaje Rogawski (za ks. Podgórskim), „uroczysko”, na którym znajdowały się wymienione wyżej przedmioty, był to: „wywiany pagór z ziemi piaskowej” a „położenie domyślać się każe, że niegdyś miejsce to było wyspą Sanową, a rzeka musiała płynąć dziś opuszczonym łożyskiem bliżej miasteczka” (K. Rogawski 1856, s. 316). Jak pisze dalej: „na północ od uroczyska ku samemu już Sanowi znajduje się gliniane wzgórze (...). Lud prawi, że Szwedzi go usypali, aby straż tutaj odbywać”, a z kolei „między Szwedzką Górą a Uroczyskiem jest jezioro, mocno zmalale, zwane Tatarską Sadzawką” (K. Rogawski 1856, s. 318).

Już po tej informacji można wysnuć wnioski, że tzw. „uroczysko” i „Szwedzka Góra” to dwa różne miejsca. Zatem albo miejsce, na którym znajduje się stan. nr 3 nie jest tym samym miejscem, na którym ks. Podgórski znalazł swoje zabytki, albo stanowisko, na którym przeprowadzone zostały wykopaliska w latach 1776–78 przez A. Barłowską w rzeczywistości nie jest „Szwedzką Górą”. Przypuszczenia te potwierdzałaby również relacja T. Ziemięckiego: „Co do planu podanego przez p. Rogawskiego sprostować nam trzeba, że tak zwana Szwedzka Góra i Tatarska Sadzawka są obie o jakie sto kilkadziesiąt kroków zaledwo od samego uroczyska oddalone i być może, tworzyły naturalnie ufortyfikowaną pozycję, czyli grodzisko dla osady chowającej swych zmar-

łych na uroczysku. Góra ta obsiana była w chwili naszego pobytu i żadnych badań wskutek tego rozpocząć tam nie mogliśmy. Dzisiejsze łożysko Sanu oddalone jest o jakie pół mili tak od uroczyska, jak i tak zwanej Szwedzkiej Góry. Dawny zaś brzeg Sanu dochodził pod samo dzisiejsze miasto, o jakie pół mili przynajmniej po drugiej stronie uroczyska odległe, które przeto leży na wyniesieniu dawnego wybrzeża, w porównaniu z którym wydma piaszczysta z uroczyskiem jest w nizinie dawnego koryta” (T. Ziemięcki 1882, s. 57–58).

Dodatkowo, jak wynikało z relacji ks. Podgórskiego, odkryte przez niego tzw. „uroczysko” było cmentarzyskiem, na co wskazywałyby znaczna ilość „skorup z urn” (K. Rogawski 1856, s. 316). Na ten fakt wskazuje również relacja T. Ziemięckiego. Jak opisuje: „uderzył nas (...) fenomen, tj. iż począwszy od paru zaledwie cali od powierzchni wydmuchu, wszędy i poprzek przez nas rozkopywanego, nie napotyka się już nawet na czerepy, licznie nader po powierzchni po dziś dzień rozsypane. Wszelkie kopanie więc pozostaje bezowocne, dzisiejsza powierzchnia wydmuchu niższą jest widocznie od poziomu dawnych grobowisk i tylko chyba oczekiwać należy, aż wiatr znowu od czasu do czasu jaki zabytek luźno leżący i przed wiekami rozproszony z piasku odsłoni” (T. Ziemięcki 1882, s. 56).

Zatem ponownie nasuwa się przypuszczenie, że stan. 3 w Leżajsku badane wykopaliskowo w latach 1976–78 nie jest w istocie miejscem, o którym pisali XIX-wieczni badacze. Stan. 3 jest osadą i należy wykluczyć możliwość osiedlenia się ludności na miejscu cmentarzyska, chyba że oba te miejsca nie były sobie współczesne. To ostatnie wykluczają przedmioty znalezione przez ks. Podgórskiego, jak i T. Ziemięckiego, które wg nich, datują „uroczysko” na III w. n. e. Podobnie również należy datować badaną osadę, która funkcjonowała od fazy C1b do D (o czym więcej w podsumowaniu).

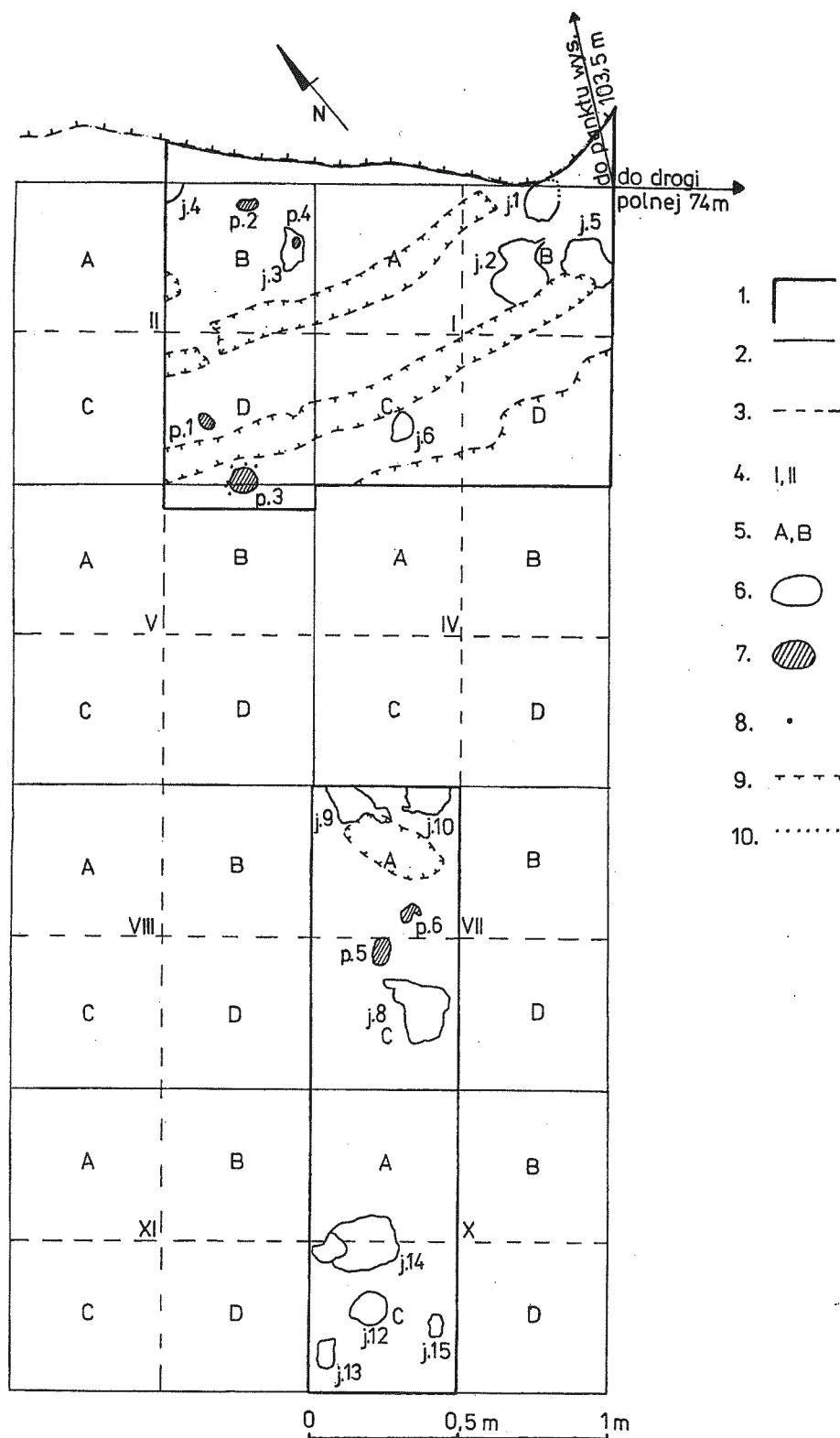
Jak się wydaje, sprawa ta jest dzisiaj nie do rozwikłania. Możliwe, iż przedstawiona tutaj historia badań (przynajmniej w części) dotyczy stanowiska, które w XX wieku już nie istniało, skoro pod koniec XIX w. sygnalizowano, że jest ono prawie całkowicie zniszczone. Dodatkowo przeprowadzona weryfikacja obszaru AZP, na którym znajduje się stanowisko 3 w Leżajsku (obszar 98–80) nie potwierdziła istnienia żadnego cmentarzyska datowanego na okres wpływów rzymskich, które by było zlokalizowane po wschodniej stronie od centrum Leżajska.

2. CHARAKTERYSTYKA ŹRÓDEŁ

2.1. OPIS OBIEKTÓW

Na osadzie w Leżajsku wydzielono 15 obiektów (zwanych również dalej jamami) i 6 palenisk (ryc. 2). Zarówno obiekty, jak i paleniska mają swoją odrębną numerację. Wszystkie obiekty (paleniska, jak i jamy) wiążą się z istniejącą w tym miejscu osadą kultury przeworskiej, jedynie jama nr 11 okazała się obiektem związanym z kulturą trzciniecką (stąd pominięto opis i analizę). Jama nr 7 już w trakcie badań okazała się mylnie wydzielonym obiektem, w rzeczywistości była to jedynie gruba warstwa kulturowa.

Rysunki poszczególnych obiektów odtworzone są z dokumentacji rysunkowej wykonanej podczas badań, a ich opisy opierają się zarówno na dokumentacji rysunkowej, jak i na relacjach zawartych w dzienniku. Dokumentacja jest dość obszerna, ale, niestety, nie zawsze kompletna. Również rysunki obiektów uzupełnione informacjami z dziennika nie w pełni pokrywają się z nimi. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że nie wydzielano osobno i nie numerowano śladów po słupkach, jak też nie wykonywano ich cięć, stąd niejednokrotnie nie wiadomo, czy wystę-

Ryc. 2. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Plan wykopów i rozplanowanie obiektów. Oznaczenia: 1 – zasięg wykopów, 2 – granice arów, 3 – granice ćwiartek, 4 – numeracja arów, 5 – nazwy ćwiartek, 6 – jamy, 7 – paleniska, 8 – słupek, 9 – granica terenu zniszczonego, 10 – rekonstruowany zarys obiektu

Abb. 2. Leżajsk, Fundst.3, Vorkarpatenwojewództ. Plan der Grabungsschnitte und Verteilung der Objekte. Bezeichnungen: 1 – Reichweite der Grabungsschnitte, 2 – Argrenzen, 3 – Viertelgrenzen, 4 – Arnumerierung, 5 – Viertelbezeichnungen, 6 – Gruben, 7 – Feuerstellen, 8 – Pfosten, 9 – Grenzen des zerstörten Gebietes, 10 – rekonstruierter Umriss des Objekts

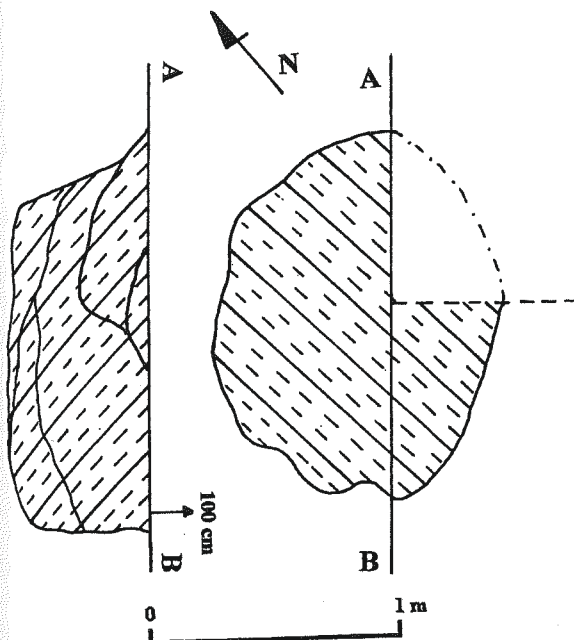
Рис. 2. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План раскопов и планировка объектов. Условные обозначения: 1 – границы раскопов, 2 – границы аров, 3 – границы квадратов, 4 – номера аров, 5 – наименования кварталов, 6 – ямы, 7 – кострища, 8 – столб, 9 – границы разрушенного участка, 10 – реконструированные границы объекта

pujące w dokumentacji rysunkowej zarysy w rzeczywistości były śladami jakichś konstrukcji.

Materiał zabytkowy charakteryzowany jest w kolejności: zabytki wydzielone, ceramika. W obrębie jam wystąpiły również kości i polepa. W przypadku polepy nie zawsze było możliwe precyzyjne wyliczenie ilościowe, stąd użyte określenie: polepa – oznaczać będzie ilość około kilkunastu grudek, a określenie: dużo polepy – około kilkadziesiąt, a nawet kilkaset.

Obiekt 1

Zarys tej jamy uchwycono na głębokości 100 cm w postaci zaćmienia barwy szarej (ryc. 3), które wychodziło na część oberwanego trójkąta (ryc. 2). Była to owalna jama o wymiarach 110x140 cm. Wypełnisko stanowił piasek barwy szarej, drobna polepa oraz drobniotkie węgielki (wg autorki badań mogły to być ziarna zbóż). Jama ta podczas badań zniszczona została przez „nieznanych ludzi”. Wypłyeniu uległa na gł. 160 cm. Eksploracja tej jamy nie została ukończona. Z tego względu odtworzono jej przybliżony kształt od strony północno-wschodniej (ryc. 3). Kształt jamy w profilu był wg

Ryc. 3. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 100 cm i przekrój obiektu nr 1 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 3. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 100 cm) und Profil des Objekts 1 (Bezeichnungen siehe Legende)

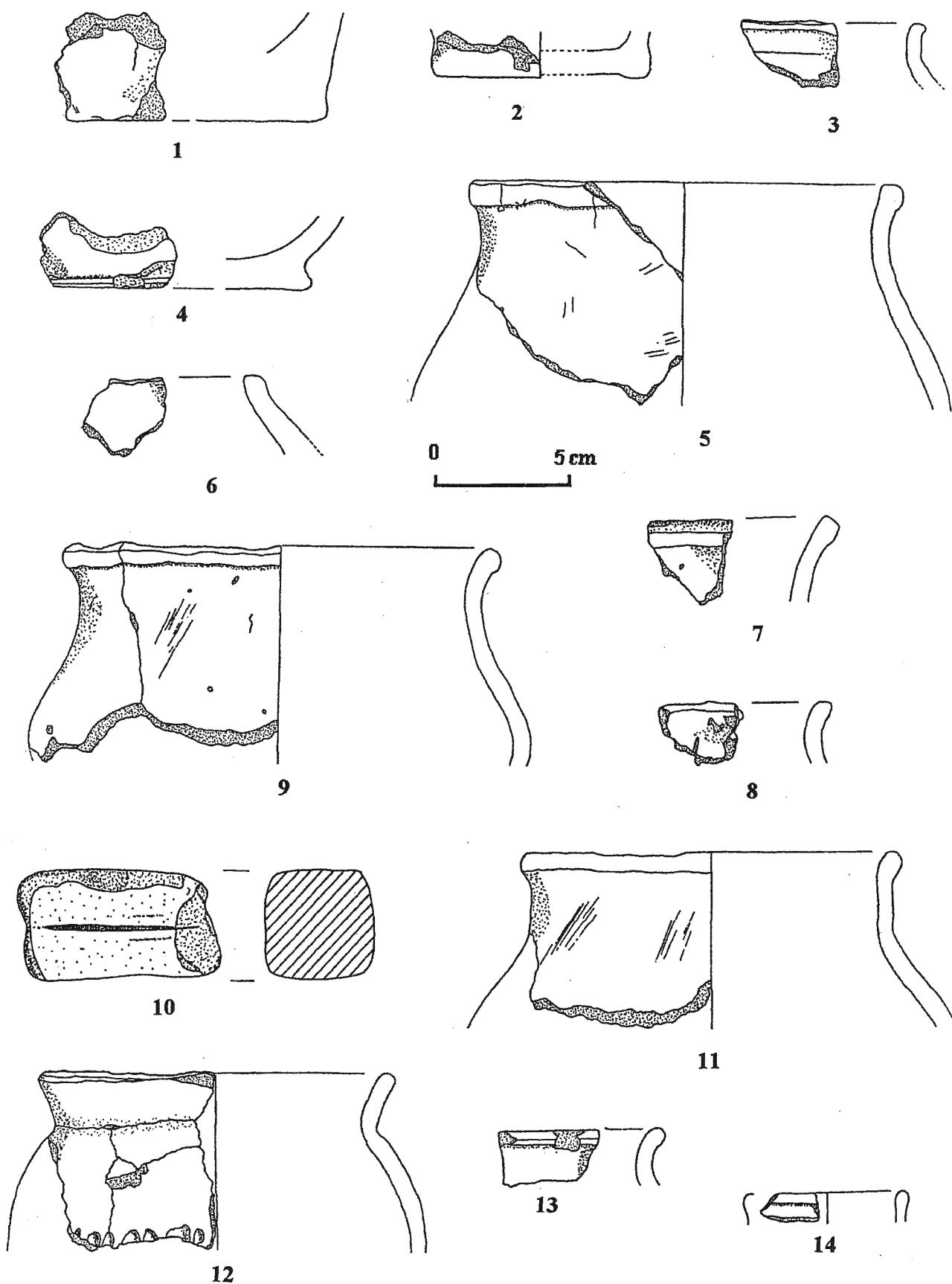
Рис. 3. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 100 см и разрез объекта № 1 (обозначения как на рис. 2)

Legenda do wszystkich rysunków

	ziemia szara grauer Boden серая земля
	ziemia „buraczkowa” „rübenfarbiger” Boden серая земля
	ziemia czarna schwarzer Boden черная земля

	glina żółtoszara gelbgrauer Lehm желто-сера глина
	piasek ciemnoszary dunkelgrauer Sand темно серый песок
	piasek „mozaikowy” (brunatnoróżowobrazowy z żółtymi wkładkami) „mosaikartiger” Boden „мозаичный” песок
	ziemia brązowobrunatna dunkelbrauner Boden темно коричневая земля
	ziemia brązowa brauner Boden коричневая земля
	ziemia czarnobrązowoszara schwarzbraungrauer Boden черно-коричево-сера земля
	ziemia szarozółta graugelber Boden желто-сера земля
	ziemia brązowoszara braungrauer Boden сери-коричневая земля
	brak danych o wypełnisku unbekante Ausfüllung неизвестное содержание
	ziemia brunatnoszara graubrauner Boden серобурая земля

	polepa Bekleibung обмазка		węgiel drzewny Holzkohle древесный уголь
	ceramika Keramik керамика		kości Knochen кости
	rekonstruowany zasięg zarysu Rekonstruktion des Objekts реконструкция объекта		granica terenu nieprzebadanego Grenze des ununtersuchten Gebiets граница неисследованной территории
	granica terenu zniszczonego Grenze des zerstörten Gebiets граница поврежденной территории		

Tabl. I. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z obiektu 1 (1-2, 4, 10, 13) i z obiektu 2 (3, 5-9, 11-12, 14)

Taf. I. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Fundmaterial aus dem Objekt 1 (1-2, 4, 10, 13) und aus dem Objekt 2 (3, 5-9, 11-12, 14)

Табл. I. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал из объекта 1 (1-2, 4, 10, 13) и из объекта 2 (3, 5-9, 11-12, 14)

dziennik
kumenta
obiekto
tego nie
przyjęto
In we
1. Osełk
2. Frag
nia ceg
przepale
1, 1). 3.
wierzchn
użytej p
4. Frag
natna, c
nego or
wylewu
wychyl
(tabl. I,
tów toci
brunatn
(w tym
polepy.

Obiekt

Na
lono jak
dopiero
Jama ta
wkopen
dużą ilo
zarys ja
ka bada
cm. Jak
szość w
(patrz m
In we
1. Frag
wierzchn
krój p
cm; wy
pogrub
wtórnie
wylewu
ściętym
brunatn
wewnę
tłuczni
ca wyl
kowate
wierzc
nia kar
gliny (c
chylom
na; do
kamien
sto ści
wnętrz
ziarnis
Fragm
lekko
brunat
na cza

dziennika badań „workowaty”, a układ warstw „łukowaty”. W dokumentacji rysunkowej widoczne są wydzielone warstwy w profilu obiektu, niestety w dzienniku badań nie opisano ich dokładnie, dlatego nie wiadomo, czym one się od siebie różniły, stąd na ryc. 3. przyjęto, że całe wypełnisko jamy stanowił szary piasek.

Inwentarz:

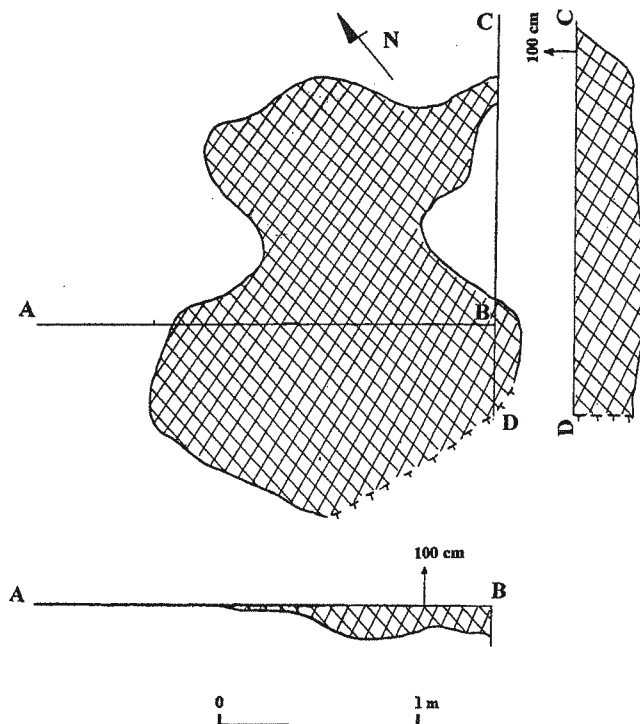
1. Osełka prostokątna z widocznymi śladami używania (tabl. I, 10).
2. Fragment niewyodrębnionego dna i partii przydennej; powierzchnia ceglastobrunatna, chropowata; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz niewielkiej ilości tłucznia kamiennego (tabl. I, 1).
3. Fragment dna pierścieniowatego naczynia toczzonego; powierzchnia czarna, gładka; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica dna 8 cm (tabl. I, 2).
4. Fragment silnie wyodrębnionego dna; powierzchnia ceglastobrunatna, chropowata; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. I, 4).
5. Fragment wylewu ceramiki toczzonej, „siwej” o brzegu zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia gładka; brak domieszki (tabl. I, 13).
6. 68 fragmentów różnych naczyń, w tym: 7 fragmentów toczonych, czarnych, 4 fragmenty toczone, siwe, 53 fragmenty brunatne, jasnobrunatne, szarobrunatne, chropowate, szorstkie (w tym 1 zniszczony fragment dna), 4 fragmenty ceglaste; 3 grudki polepy, zwęglone ziarno.

Obiekt 2

Na głębokości 80 cm pojawiło się zaciemnienie, które wydzielono jako jamę nr 2, jednak z dokumentacji rysunkowej wynika, że dopiero na głębokości 100 cm uchwycono jej pełny zarys (ryc. 4). Jama ta od strony południowej uszkodzona była współczesnym wkopem. Wypełnisko miało barwę czarną i natrafiono w nim na dużą ilość ceramiki oraz polepy. Według dokumentacji rysunkowej, zarys jamy zanikł na głębokości około 120 cm. Z kolei wg dziennika badań zaciemnienia widoczne były jeszcze na głębokości 140 cm. Jak relacjonuje autorka badań, niespodziewanie większa miąższość warstwy kulturowej zaznaczała się w kierunku wschodnim (patrz ryc. 4. profil A-B).

Inwentarz:

1. Fragment szklanego kamyka do gry; barwa kremowobiała; powierzchnia górna lekko chropowata, dolna (podstawa) gładka; przekrój płasko-wypukły; ma postać oszlifowanej kropli; średnica: 2 cm; wysokość: 0,6 cm (tabl. II, 1).
2. Fragment wylewu o brzegu pogrubionym; powierzchnia ceglastobrunatna, szorstka; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku (tabl. I, 3).
3. Fragment wylewu naczynia garnkowego z brzegiem zaokrąglonym, prosto ściętym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna brunatna, nierówna, chropowata, widoczne ślady obmazywania, wewnętrzna czarna; domieszka niewielkiej ilości gruboziarnistego tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu: 18 cm (tabl. I, 5).
4. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegach skierowanych do wnętrza naczynia; powierzchnia czarnobrunatna, szorstka; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. I, 6).
5. Fragment wylewu naczynia o brzegu silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia czarnobrunatna, chropowata; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. I, 7).
6. Fragment wylewu naczynia o brzegu prosto ściętym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna ceglata, szorstka, wewnątrz brunatna; domieszka gruboziarnistego piasku wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. I, 8).
7. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegu zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, chropowata, widoczne ślady obmazywania, wewnętrzna czarna; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz

Ryc. 4. Leżajsk, st. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 100 cm i przekroje obiektu nr 2 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 4. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 100 cm) und Profile des Objekts 2 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 4. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 100 см и разрезы объекта № 2 (обозначения как на рис. 2)

wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu: 16 cm (tabl. I, 9).

8. Fragment wylewu naczynia o pionowej szyjce i brzegu zaokrąglonym; powierzchnia szarobrunatna, wygładzana; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny, piasku; średnica wylewu: 13 cm (tabl. I, 11).
9. Fragment wylewu naczynia garnkowego o wychylonym na wewnątrz brzegu, na brzuścu znajduje się ornament w postaci odcisków paznokciowych; powierzchnia zewnętrzna brunatna, szorstka, wewnętrzna czarna; domieszka gruboziarnistego piasku oraz wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu: 13 cm (tabl. I, 12).
10. Fragment wylewu naczynia cienkościennego, toczzonego; powierzchnia szarobrunatna, gładka; domieszka piasku; średnica wylewu: 6 cm (tabl. I, 14).
11. 75 fragmentów różnych naczyń lepianych ręcznie, w tym: 63 fragmenty brunatne, i szarobrunatne o powierzchniach chropowatych, szorstkich, 9 fragmentów ceglastobrunatnych, ceglanych o powierzchni szorstkiej (w tym 1 fragment zniszczonego dna), 3 fragmenty nieokreślone; 5 grudek polepy; 1 fragment kamienia (być może żarnowego).

Obiekt 3

Jama nr 3 zarysowała się na głębokości około 40 cm, jak wskazuje relacja zamieszczona w dzienniku badań, została ona jednak zniszczona, a dokładniej zniszczono palenisko w jej obrębie, na co wskazywało (wg autorki badań) rozrzucenie dużych brył polepy. Na głębokości 100 cm przy ścianie wschodniej nadal widoczne były ślady zniszczenia. Również na głębokości 120 cm jama wykazywała ślady uszkodzenia, a jej zarys wokół linii uszkodzenia miał nieregularny, w przybliżeniu elipsowaty kształt. Podczas eksploracji warstwy głębokościowej, 120–140 cm pod zniszczoną warstwą natrafiono na dalsze pozostałości paleniska nr 4. Przerwano eksplorację ze względu na obsypanie się ściany arowej. Po zawaleniu się ściany odczysz-

czono pozostałości obiektu i sporządzono rysunek na głębokości 140 cm (ryc. 5). Jama ta miała kształt, jak to nazwała autorka, roz-wleczonego owalu, a w wypełniku znajdowało się dużo węgla drzewnych oraz drobnej polepy. Polepa zgromadzona była zwłaszcza w części północno-wschodniej jamy, wg autorki mogło to być jądro paleniska. W rzucie widoczny był fragment naczynia. Wypeł-nisko jamy miało barwę czarno-brązowoszara, a partie ze zgrupowa-niem polepy brązowobrunatną. Jamę przecięto dopiero na głębokości 140 cm, dlatego profil jamy jest zadokumentowany jedynie w części. Na poziomie 160 cm zarys obiektu przedstawiał się jako nie-regularne zaciemnienie, a w jego środku znajdowała się duża bryła polepy. Na południe od bryły polepy zalegał skruszały, różowy ka-mień, a obok niego oraz pod nim znajdowała się bryła nieprzepalo-nej gliny. W trakcie zdejmowania warstwy 160–180 cm, zarys stał się bledszy, ale nadal występowały ślady węgla. Warstwa 180–200 cm miała barwę całkowicie żółtą, z tym, że węgiel nadal się zazna-czał. Podczas zdejmowania warstwy 200–210 cm zaobserwowano, iż jama uległa wypłyceciu. Profil jamy był nieregularny, nieckowa-ty, bez wyraźnej granicy między obiektem a calcem (ryc. 5).

Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia toczonego, z kryzą; powierzchnia siwa, gładka; domieszka piasku; średnica wylewu: 19 cm (tabl. II, 2).
2. Fragment naczynia wanienkowatego, misowatego; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, nierówna, spękana, szorstka, we-wnętrzna czarna (są to być może ślady sadzy); domieszka dużej ilo-ści gruboziarnistego tłucznia kamiennego (granit), wtórnie użytej przepalanej gliny oraz gruboziarnistego piasku; średnica dna: 17 cm, średnica wylewu: 19 cm (tabl. II, 3).
3. 30 fragmentów różnych naczyń lepionych ręcznie, w tym: 21 fragmentów brunatnych, chropowaconych, 8 fragmentów ceglastobrunatnych, ceglasyt chropowaconych, szorstkich (w tym 1 niewielki fragment wylewu), 1 frag-ment przepalony; 14 większych grudek polepy i dużo drobnej polepy; kości.

Obiekt 4

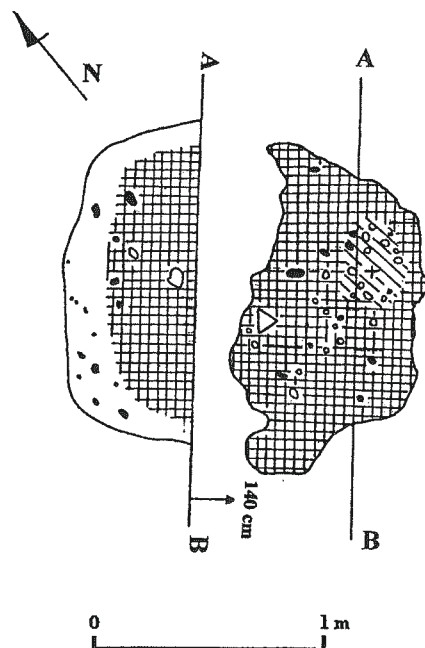
Jego zarys uchwycono na głębokości 100 cm (ryc. 6), wchodził on w północno-wschodni narożnik ćwiartki B ara II (ryc. 7). Wypeł-nisko stanowiła ciemnoszara ziemia z dużą ilością drobnych węgiel-ków, ceramiki oraz małych grudek polepy. W warstwie 100–120 cm w pobliżu narożnika odkryto rzymski denar. Na głębokości 160 cm zarys obiektu znacznie się zmniejszył, pozostał jego nikły skrawek, jednak całkowite wypłycecie obiektu nastąpiło na głębokości oko-ło 170 cm. Wg autorki badań, najprawdopodobniej była to jama produkcyjna. Autorka miała również nadzieję, że dalsze badania przyniosą rozwiązanie.

Inwentarz:

1. Denar rzymski – srebrna moneta, wyszczerbiona w 3 miejscach na obwodzie; średnica: 1,8x1,7 cm (ryc. 7).
2. Fragment przydennej części naczynia; powierzchnia zewnętrzna czarnobrunatna, szorstka, wewnętrzna brunatna; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego, piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. II, 4).
3. Fragment dna uformowanego w stopkę i partii przydennej naczynia czernionego; powierzchnia czarna, gładka, wyświecana; do-mieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna: 7 cm (tabl. II, 5).
4. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegu zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, chropowacona; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz niewielkiej ilości drobnoziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. II, 6).
5. 23 fragmenty różnych naczyń, w tym: 1 fragment brzu-sca toczonego, ceramiki siwej, 18 fragmentów czarnobrunatnych, brunatnych, chropowaconych, 4 fragmenty przepalone, nieokreślone; 11 grudek polepy; kości; węgielki drzewne; duży płaski kamień, ale raczej nie żarnowy (brak na nim śladów użytkowania).

Obiekt 5

Na gł. 120 cm (wg dziennika badań) pojawił się zarys jamy nr 5, który wyróżniał się na tle ciemnobrązowego piasku od strony za-chodniej i żółtego od strony wschodniej (ryc. 8a). Od strony połud-niowej zarys wchodził w ścianę arową i najprawdopodobniej kon-tynuował się w następnej ćwiartce. Jej kształt był nieregularny i stopniowo ulegał zwężeniu. W warstwie 120–140 cm natrafiono na dwie duże bryły polepy (w części północno-wschodniej) na gra-nicy wypełnika jamy. Na głębokości 140 cm jama ta otoczona była półkolem śladów najprawdopodobniej po słupkach (ryc. 8b), o śred-nicy około 6 cm, niestety nie zostały one cięte i nie znamy ich pro-fili, jak też nie możemy potwierdzić ich pochodzenia. Brakuje da-nych na temat barwy wypełnika, wiadomo jednak, że składała się nań drobna polepa i węgle drzewne. Poniżej głębokości 180 cm jama ta uległa wypłyceciu. Na profilu (patrz ryc. 8a, profil A-B) ry-sował się jej stożkowaty kształt. Niestety, profil jamy rysujący się na ścianie arowej oberwał się zanim został zadokumentowany.

Ryc. 5. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 140 cm i przekrój obiektu nr 3 (oznaczenia jak w legen-dzie)

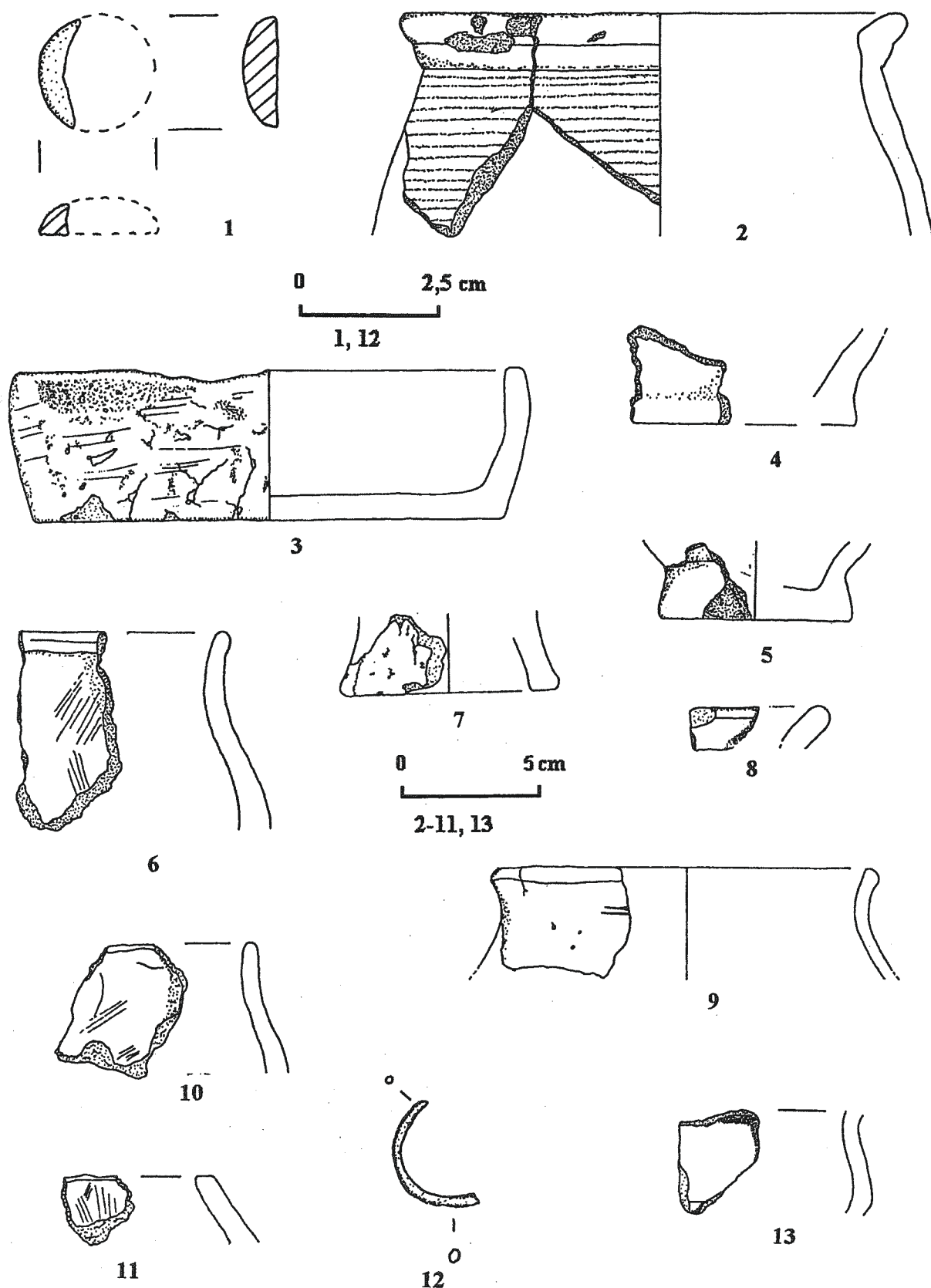
Abb. 5. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 140 cm) und Profil des Objekts 3 (Bezeichnungen sieh Legende)

Рис. 5. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 140 см и разрез объекта № 3 (обозначения как на рис. 2)

Inwentarz:

1. Fragment dna uformowanego w pustą nóżkę; powierzchnia cegla-sta, chropowacona; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna: 8 cm (tabl. II, 7).
2. Fragment wylewu naczynia tocz-onego o brzegu zaokrąglonym, wychylonym na zewnątrz; po-wierzchnia szarobrunatna; brak domieszki (tabl. II, 8).
3. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegu wychylonym na zewnątrz; powierzchnia jasnobrunatna, szorstka; domieszka tłucznia kami-ennego oraz niewielka ilość wtórnie użytej przepalanej gliny; śred-nica wylewu: 14 cm (tabl. II, 9).
4. 17 fragmentów naczyń lepionych ręcznie, w tym: 15 fragmentów brunatnych, szarobrunatnych, chropowaconych (w tym 1 fragment zniszczonego dna), 2 fragmenty nieokreślone; duża ilość polepy (w tym 1 grudka polepy z odcis-kiem roślinnym, 1 grudka polepy z odciskiem konstrukcji).

amy nr
ony za-
połud-
ej kon-
ularny
rafiono
na gra-
na była
o śred-
ch pro-
uje da-
lala się
80 cm
-B) ry-
y się na

y na gł.
legen-

undriss
nungen

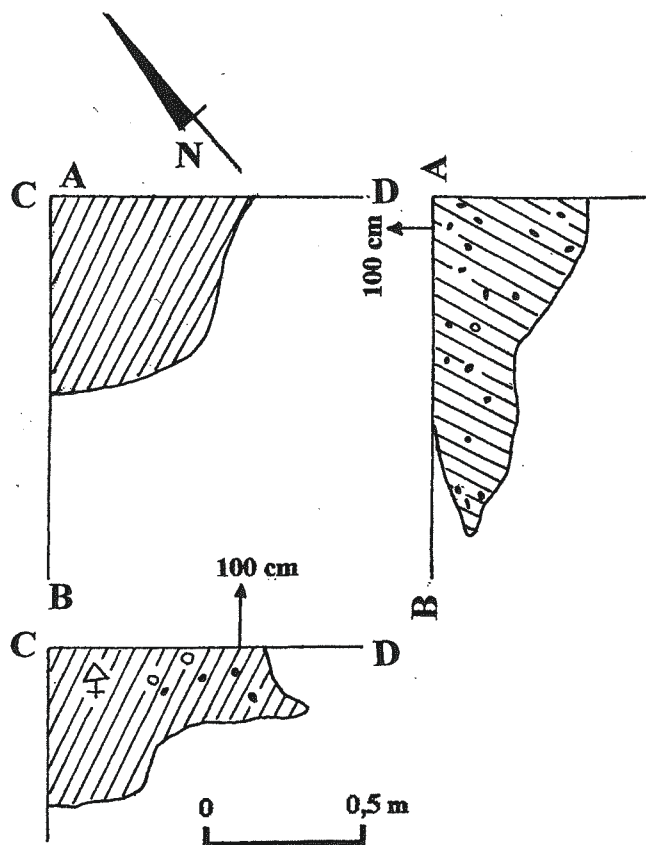
гл. 140
c. 2)

a cegla-
gliny;
t tocz-
rz; po-
agment
wnątrz;
amien-
średni-
ionych
n, chro-
menty
z odci-

Tabl. II. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z obiektu 2 (1), obiektu 3 (2-3), obiektu 4 (4-6), obiektu 5 (7-9), obiektu 8 (10-12), obiektu 9 (13)

Taf. II. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial aus dem Objekt 2 (1), Objekt 3 (2-3), Objekt 4 (4-6), Objekt 5 (7-9), Objekt 8 (10-12), Objekt 9 (13)

Табл. II. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал из объекта 2 (1), объекта 3 (2-3), объекта 4 (4-6), объекта 5 (7-9), объекта 8 (10-12), объекта 9 (13)

Ryc. 6. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 100 cm i przekroje obiektu nr 4 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 6. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 100 cm) und Profile des Objekts 4 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 6. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 100 см и разрезы объекта № 4 (обозначения как на рис. 2)

Obiekt nr 6

Jego zarys uchwycono na głębokości 40 cm, a jego kształt zbliżony był do kołistego o średnicy około 70 cm (ryc. 9a). W przekroju kształt obiektu był nieckowaty z lekko zaokrąglonym dnem (ryc. 9a). Jama sięgała do głębokości około 100 cm. Na wypełnisko składały się warstwy ciemnoszarego piasku o konsystencji „tłustej”, miejscami piasek zmieszany był z gliną. Na głębokości 50 cm znajdowała się warstwa grubych brył polepy, barwy ceglastej. Na głębokości 63 cm, w przybliżeniu w środku jamy ułożone były poziomo dwa fragmenty długich kości zwierzęcych (ryc. 9b). Kości te znajdowały się pod warstwą polepy. W całym wypełnisku znajdowały się grudki polepy i węgle drzewne. Wokół wypełniska jamy widoczne były ślady po słupkach o średnicy około 8 cm. Od głębokości 76 cm dodatkowo przecięto jamę na 2 części (ryc. 9c). Ze względu na to, iż początkowo obiekt cięto na 2 części, a później na 4, kropkami zrekonstruowany jest zarys obiektu na poszczególnych głębokościach. Autorka badań przypuszczała, że mogła to być jama przeznaczona do wędzenia, która była dodatkowo utwardzona gliną. Przypuszczała również, że pokrywa z gliny, z której pod wpływem ognia utworzyła się polepa, zawaliła się na kawałki mięsa z kośćmi.

Inwentarz:

1. 34 fragmenty naczyń lepianych ręcznie, w tym: 3 fragmenty czernione, 22 fragmenty brunatne, jasnobrunatne, chropowate (w tym 1 zniszczony fragment dna), 8 fragmentów ceglanych (7 fragmentów grubościennych i 1 średniościenny fragment załomu brzusca); duża ilość polepy; kości.

Ryc. 7. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Denar rzymski z obiektu nr 4

Abb. 7. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Römischer Denar aus dem Objekt 4

Рис. 7. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Римский денарий из объекта № 4

Obiekt 8

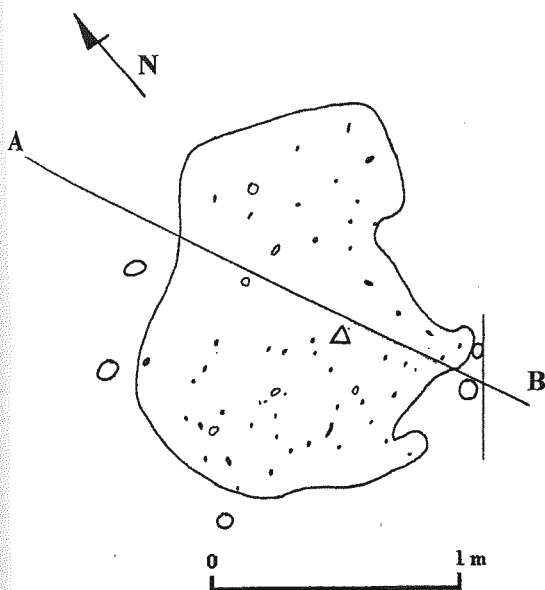
Jego zarys uchwycono na głębokości 40 cm (wg dziennika badań) jednak z dokumentacji rysunkowej wynika, że wyraźny był on dopiero na głębokości 60 cm (ryc. 10). Jego kształt był nieregularny. Wg dziennika badań, w śladzie po słupie, w obrębie tego obiektu natrafiono na fragment przedmiotu brązowego. Niestety, wg dokumentacji rysunkowej w obrębie tej jamy nie rysował się żaden ślad po słupie, stąd widać niezgodność relacji. W wypełnisku jamy znaleziono fragmenty ceramiki oraz polepę. W profilu kształt miała nieckowaty z prawie prostym, lekko zaokrąglonym dnem. Wypełnisko było swego rodzaju mozaiką i składało się z: szarego, brunatnoróżowego i brązowego piasku z wkładkami piasku żółtego. Oprócz tego w profilu widoczne były ślady drobnej polepy i węgli drzewnych.

Inwentarz:

1. Fragment przedmiotu brązowego – drucik łukowato zgięty, z jednej strony zakończony zgrubieniem, przekrój okrągły (tabl. II, 12). 2. Fragment wylewy naczynia z brzegiem zwężonym, zaokrąglonym; powierzchnia brunatna, wygładzana; domieszka przepalanej gliny oraz piasku drobnoziarnistego (tabl. II, 10). 3. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegu nachylonym do wewnątrz; powierzchnia zewnętrzna brunatna, chropowata, widoczne ślady obmazywania, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. II, 11). 4. 24 fragmenty różnych naczyń, w tym: 1 fragment toczony, siwy, 1 fragment czerniony, 21 fragmentów brunatnych, jasnobrunatnych, chropowatych, 1 fragment ceglasty; polepa; węgielek.

Obiekt 9

Jego zarys uchwycono na głębokości 80 cm (ryc. 11). Wypełnisko składało się z miękkiego piasku barwy brązowej z węgielkami drzewnymi oraz grudkami polepy, ceramiką i kością. Jama uległa wypłyceniu na głębokości 135 cm. Nie wyeksplorowano jej do końca, ponieważ jej dalsza część kontynuowała się w północnej ćwiartce.

Ryc. 8a. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 120 cm i przekrój obiektu nr 5 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 8a. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 120 cm) und Profil des Objekts 5 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 8a. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 120 см и разрез объекта № 5 (обозначения как на рис. 2)

Inwentarz:

1. Fragment załomu naczynia toczonego; powierzchnia czarna; domieszka piasku (tabl. II, 13). 2. Fragment wylewu naczynia toczonego; powierzchnia szarobrunatna; domieszka piasku; średnica wylewu: 23 cm (tabl. III, 1). 3. Fragment wylewu naczynia czernionego; powierzchnia czarna, matowa; domieszka piasku (tabl. III, 2). 4. Fragment dna naczynia toczonego; powierzchnia brunatna; domieszka drobnopiękistego piasku; średnica dna: 14 cm (tabl. III, 3). 5. Fragment załomu naczynia czernionego; powierzchnia czarna, lśniąca; domieszka piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. III, 4). 6. 20 fragmentów różnych naczyń, w tym: 16 fragmentów brunatnych, chropowatych, szorstkich, 2 fragmenty ceglaste, 2 fragmenty nieokreślone; dużo polepy; kość.

Obiekt nr 10

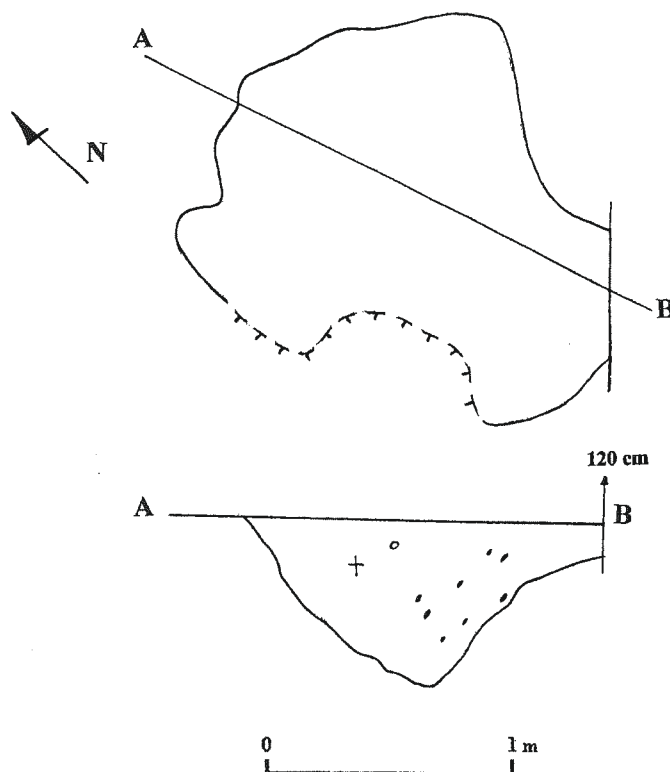
Jego zarys uchwycono na głębokości 80 cm (ryc. 12). Na głębokości 81 cm znaleziono przesłik gliniany. Zarys jamy zmniejszał się stopniowo i sięgał do głębokości 150 cm. W profilu jama miała kształt pionowy, lejowaty z zaokrąglonym dnem. Wypełnisko stanowił brązowobrunatny piasek z nikłą zawartością drobnych grudek polepy i małych węgielków drzewnych. Nie ukończono jej eksploatacji, ponieważ jama ta kontynuowała się w sąsiedniej ćwiartce.

Inwentarz:

1. Prześlik gliniany w kształcie ściętego stożka; powierzchnia ceglasta, gładka; domieszka drobnopiękista; średnica podstawy: 4,3 cm; średnica górna: 3,2 cm; wysokość: 2,6 cm; średnica otworu: 0,8 cm (tabl. III, 5). 2. 8 fragmentów naczyń lepionych ręcznie barwy brunatnej, ceglastrobrunatnej (w tym 1 fragment zniszczonego wylewu).

Obiekt 12

Jego zarys uchwycono na głębokości 60 cm (ryc. 13) i miał kształt prawie kołisty, a jego średnica wynosiła około 1 m. Odróżniał się od

Ryc. 8b. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy obiektu nr 5 na gł. 140 cm (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 8b. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 140 cm) des Objekts 5 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 8b. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План объекта № 5 на гл. 140 см (обозначения как на рис. 2)

otoczenia jaśniejszym szarozółtym zabarwieniem. W wypełnisku znajdowała się niewielka ilość drobnych fragmentów ceramiki i małe grudki polepy. Na gł. 100 cm wypełnisko jamy skończyło się, a w środku rysował się ślad po kołku. Na profilu jama miała nieckowaty kształt.

Inwentarz:

1. 3 fragmenty naczyń lepionych ręcznie, w tym: 2 fragmenty czernione, 1 fragment brunatny, chropowaty; polepa; węgielki.

Obiekt 13

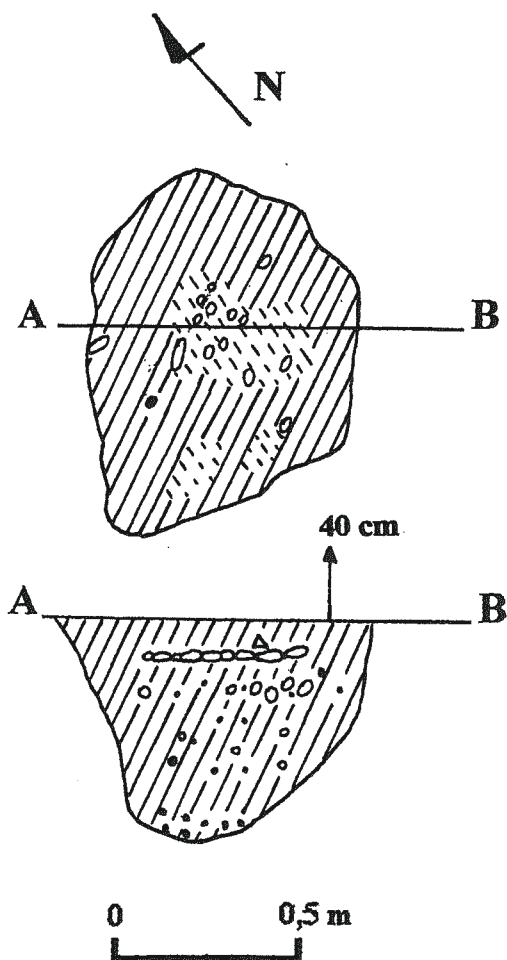
Jego zarys uchwycono na głębokości 60 cm (ryc. 14). Miał kształt nieregularnego owalu, a na jego wypełnisko składały się drobne fragmenty ceramiki, małe grudki polepy i węgielki drzewne. Jak widać na rycinie, profil obiektu nie zgadza się z jego zarysem. Być może była to kolejna jama, która w rzeczywistości mogła być jedynie grubą warstwą kulturową.

Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia cienkościennego z brzegiem prosto ściętym; powierzchnia brunatna, matowa; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. III, 6). 2. 19 fragmentów naczyń lepionych ręcznie, w tym: 1 fragment czerniony, 16 fragmentów brunatnych, chropowatych, 2 fragmenty ceglaste; polepa; węgiel; mały fragment kości.

Obiekt nr 14

Jego zarys uchwycono na głębokości 40 cm (ryc. 15) jako zaciemnienie w kształcie dużego nieregularnego owalu, w obrębie którego były ślady okrągłego obiektu z dużą ilością węgla drzewnych. Na wypełnisko składały się fragmenty ceramiki, polepa oraz drobne węgielki drzewne. Na głębokości 120 cm jama skończyła się okrąg-

Ryc. 9a. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 40 cm i przekrój obiektu nr 6 (oznaczenia jak w legendzie)

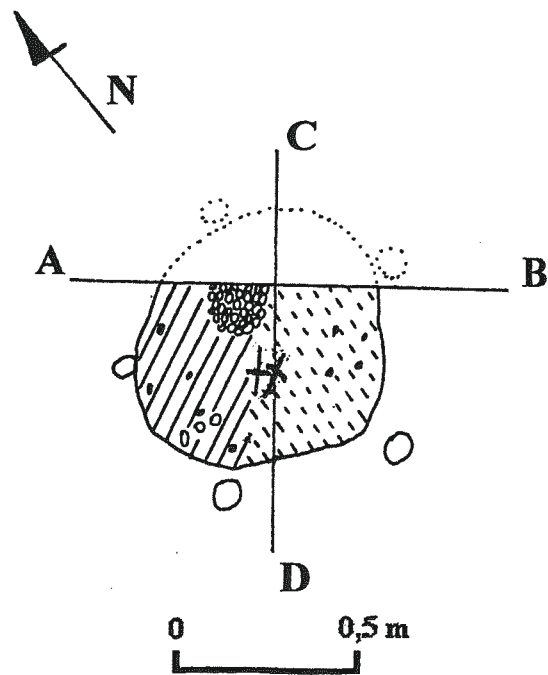
Abb. 9a. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 40 cm) und Profil des Objekts 6 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 9а. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 40 см и разрез объекта № 6 (обозначения как на рис. 2)

Ryc. 9c. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 76 cm i przekrój obiektu nr 6 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 9c. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 76 cm) und Profil des Objekts 6 (Bezeichnungen siehe Legende)

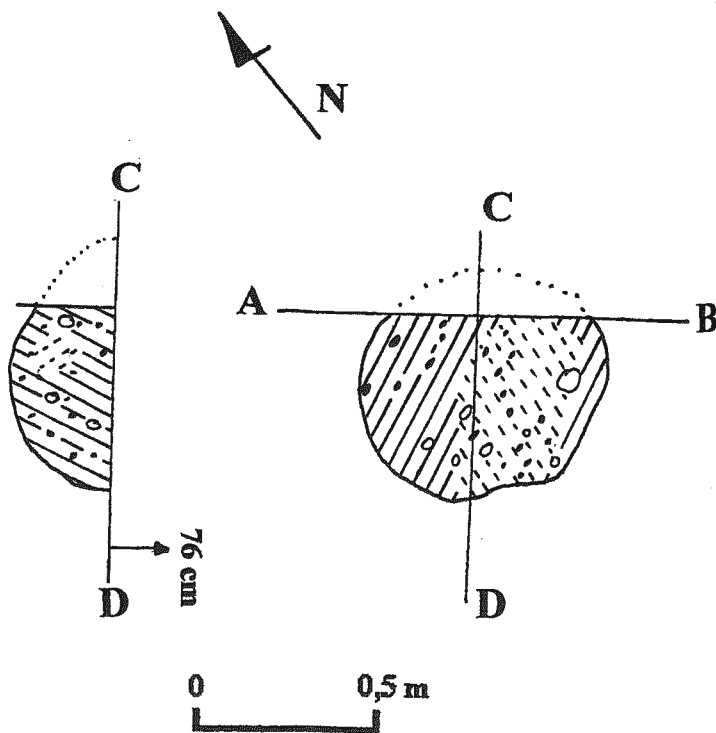
Рис. 9с. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 76 см и разрез объекта № 6 (обозначения как на рис. 2)

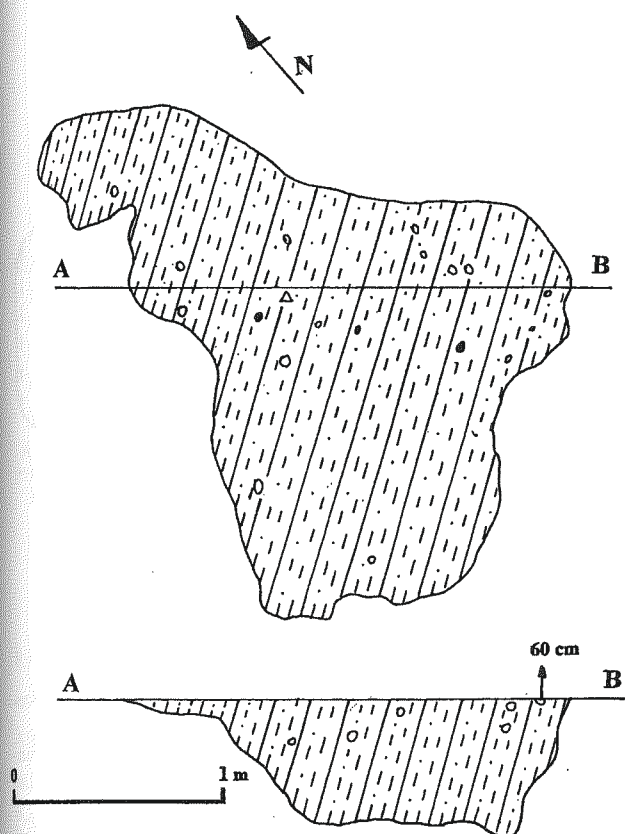

Ryc. 9b. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy obiektu nr 6 na gł. 63 cm (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 9b. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 63 cm) des Objekts 6 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 9b. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План объекта № 6 на гл. 63 см (обозначения как на рис. 2)

Ryc. 10. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 60 cm i przekrój obiektu nr 8 (oznaczenia jak w legendzie)
 Abb. 10. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 60 cm) und Profil des Objekts 8 (Bezeichnungen siehe Legende)
 Рис. 10. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 60 см и разрез объекта № 8 (обозначения как на рис. 2)

głym zarysem o średnicy około 30 cm i zwężała ku dołowi. Uległa wypłyceniu na głębokości 130 cm. W profilu jama miała kształt nieregularnej niecki brązowej, a w jej środku rysowało się workowate wgłębienie barwy szarej.

Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia garnkowatego o brzegu zaokrąglonym, lekko nachylonym do wewnątrz; powierzchnia czarnobrunatna, szorstka, widoczne ślady obmazywania; domieszka tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. III, 7). 2. 26 fragmentów naczyń lepiących ręcznie barwy brązowej, jasnobrunatnej chropowatych, szorstkich; 17 grudek polepy (w tym 1 fragment z odciskiem konstrukcji drewnianej); węgiel.

Obiekt 15

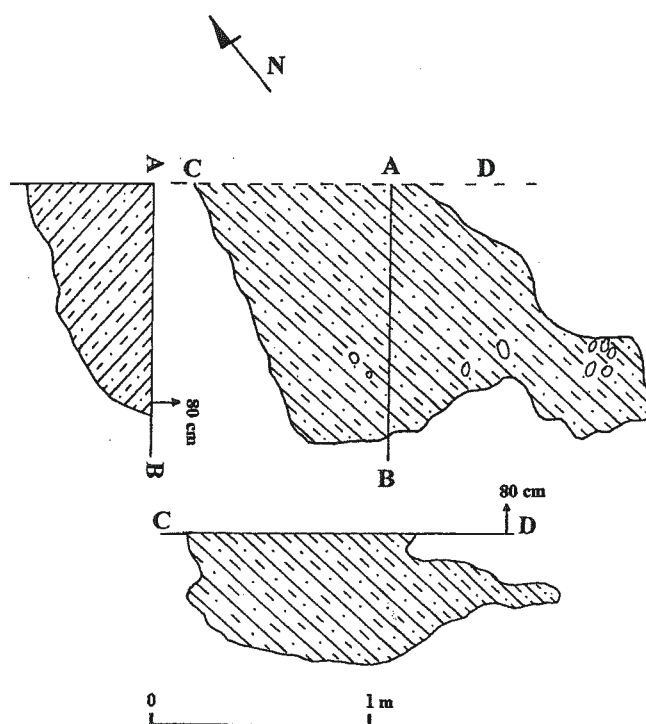
Jego zarys uchwycono na głębokości 80 cm (ryc. 16). Była to owalna plama o szarobrunatnym zabarwieniu o wymiarach około 70x50 cm. W przekroju jama ta miała nieckowaty kształt. W wypełniku znajdowało się skupisko węgla drzewnych i 1 fragment ceramiki.

Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia o brzegu prosto ściętym, lekko wyciętym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, wygładzana; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego oraz piasku (tabl. III, 8).

Palenisko 1

Zaznaczyło się jako zgrupowanie polepy, węgla drzewnych oraz fragmentów kości na głębokości 40 cm, jednak na tej głębokości nie zostało jeszcze wydzielone. Palenisko nr 1 uchwycono w pełni do-

Ryc. 11. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 80 cm i przekroje obiektu nr 9 (oznaczenia jak w legendzie)
 Abb. 11. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 80 cm) und Profile des Objekts 9 (Bezeichnungen siehe Legende)
 Рис. 11. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 80 см и разрез объекта № 9 (обозначения как на рис. 2)

piero na głębokości 60 cm i od tego momentu zaczęto jego eksploatację (ryc. 17). Zarys paleniska był zbliżony do kształtu kołowego o średnicy (w miejscu wykonania cięcia) około 70 cm. Zarys paleniska zmieniał się sięgając do głębokości około 105 cm. Obok zarysu znajdował się ślad, w przybliżeniu okrągły, który wg autorki mógł być śladem posłupowym lub śladem po wędrowce kreta, ponieważ na największej głębokości połączył się z paleniskiem, a w rozwleczyku znaleziono grudkę polepy i węgielki drzewne. W wypełniku natrafiono na drobne grudki polepy i węgielki drzewne. Jak relacjonuje autorka, palenisko zalegało dość głęboko i w przybliżeniu zakończone było spiczasto. Mógł to być wg niej ślad po słupie. Obok paleniska na gł. 70 cm widoczne były ślady słupów i kołków, które również nie były cięte. Brak bliższych danych na temat wypełnika.

Inwentarz:

1. Polepa, kości.

Palenisko 2

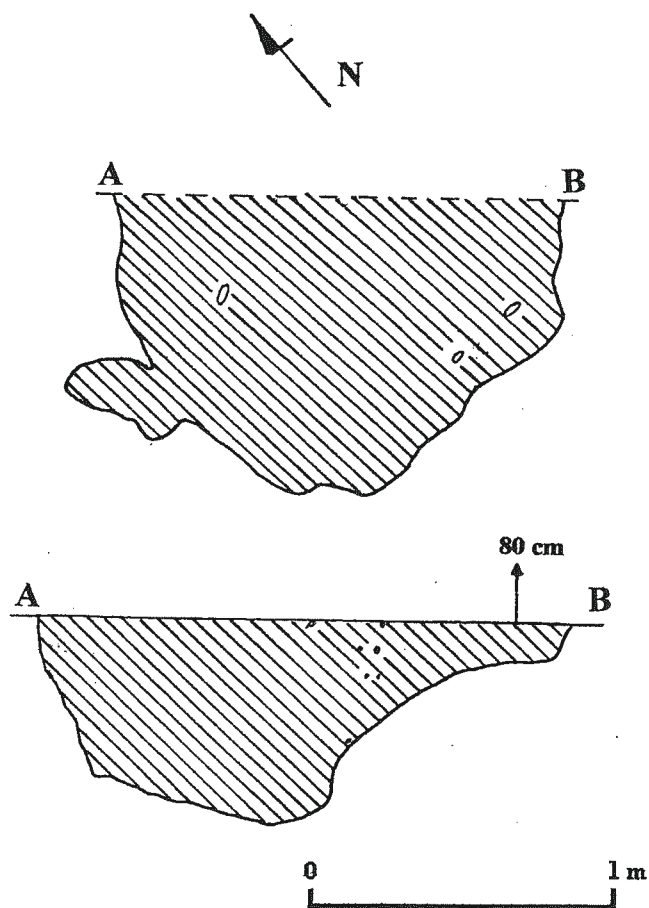
Na głębokości 60 cm uchwycono zarys paleniska (ryc. 18), który zaznaczył się nagromadzeniem dużych grudek polepy zmieszanych z węgielkami drzewnymi i ciemnoszarym piaskiem. Miąższość paleniska wynosiła około 20 cm. Na głębokości 87 cm zaobserwowano zakończenie paleniska.

Inwentarz:

1. 4 fragmenty różnych naczyń, w tym: 1 fragment toczony, siwy, 3 fragmenty lepiące ręcznie, brązowe, chropowate; polepa – kilka set grudek.

Palenisko 3

Zarysowało się na głębokości 25 cm i zlokalizowane było przy ścianie południowej (ryc. 19). Było to skupienie polepy zmieszanej

Ryc. 12. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 80 cm i przekrój obiektu nr 10 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 12. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 80 cm) und Profil des Objekts 10 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 12. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 80 см и разрез объекта № 10 (обозначения как на рис. 2)

z drobnymi węglami drzewnymi i ciemnoszarym piaskiem. Wokół zarysu zaznaczył się rząd śladów najprawdopodobniej po słupkach. Jego zarys od strony południowej nie był wyraźny, był jakby rozwleczonego w kierunku południowo-wschodnim. Natrafiono na grudki polepy w górnej partii paleniska, a poniżej znajdował się szarobrzązowy piasek z drobnymi węgielkami drzewnymi. Zakończenie paleniska miało kształt nieckowaty, zwężający się ku dołowi. Palenisko wypłynęło się na głębokości około 95 cm.

Inwentarz:

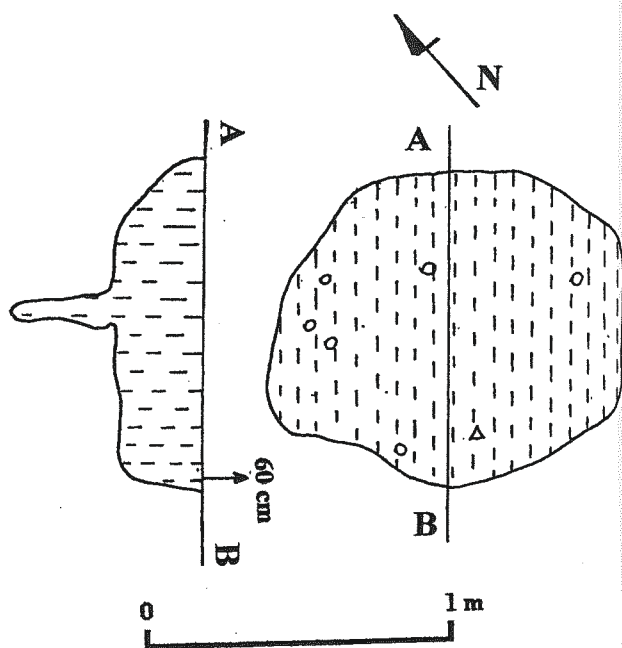
1. 9 fragmentów ceramiki lepionej ręcznie, w tym drobne ułamki brzuśców różnych naczyń średnio- i cienkościennych, brunatne, chropowate, szorstkie; polepa i kości.

Palenisko 4

Znajdowało się w obrębie jamy nr 3 (ryc. 5) z tym, że materiał był zbierany jak z jednego obiektu. Tylko w przypadku jednego fragmentu ceramiki w połowej księdze wpływ było wyraźnie zaznaczone, że pochodziło ono z paleniska nr 4.

Inwentarz:

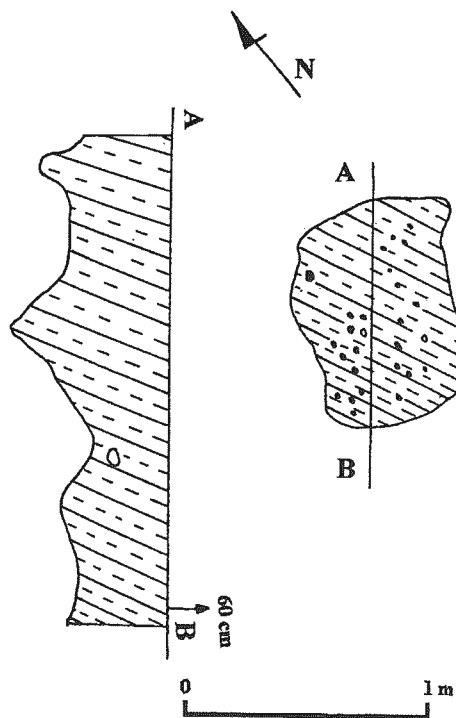
1. Fragment wylęwu naczynia garnekowatego o brzegu pogrubionym, prosto ściętym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, szorstka; domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłuczni kamiennego; średnica wylęwu: 10 cm (tabl. III, 10).

Ryc. 13. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy i przekrój obiektu nr 12 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 13. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss und Profil des Objekts 12 (Bezeichnungen siehe Legende)

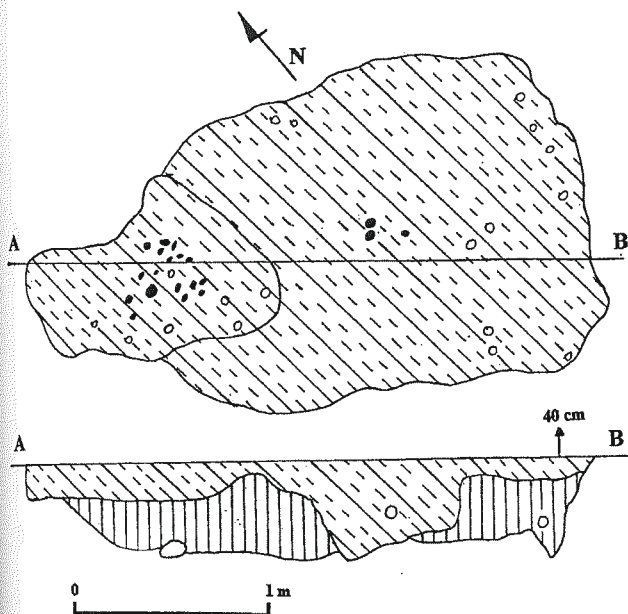
Рис. 13. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План и разрез объекта № 12 (обозначения как на рис. 2)

Ryc. 14. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 60 cm i przekrój obiektu nr 13 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 14. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewodschaft. Grundriss (Tiefe 60 cm) und Profil des Objekts 13 (Bezeichnungen siehe Legende)

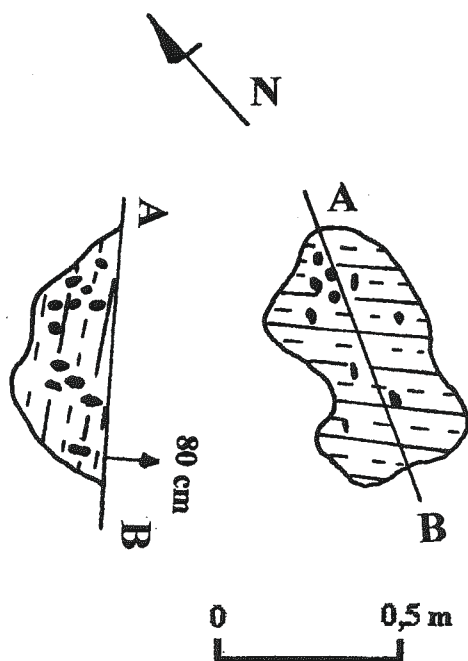
Рис. 14. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 60 см и разрез объекта № 13 (обозначения как на рис. 2)

Ryc. 15. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 40 cm i przekrój obiektu nr 14 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 15. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 40 cm) und Profil des Objekts 14 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 15. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 40 см и разрез объекта № 14 (обозначения как на рис. 2)

Ryc. 16. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 80 cm i przekrój obiektu nr 15 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 16. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 80 cm) und Profil des Objekts 15 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 16. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 80 см и разрез объекта № 15 (обозначения как на рис. 2)

Palenisko 5

Jego zarys uchwycono na głębokości 30 cm i miało kształt owalny (ryc. 20). W przekroju było nieckowate, a miąższość wynosiła około 20 cm. Wypełnisko stanowiło zgrupowanie węgla drzewnych oraz polepy, zmieszanych z twardym piaskiem barwy buraczkowej.

Inwentarz:

Brak.

Palenisko 6

Jego zarys uchwycono na głębokości 40 cm (ryc. 21), a wyraźniej od calca wyodrębnił się na głębokości 70 cm. Wypełnisko stanowiła czarna ziemia zmieszana z grudkami polepy i drobnymi węglkami drzewnymi. Czarny zarys skończył się na głębokości 85 cm, zaś ślad tego obiektu sięgał jeszcze 110 cm w postaci szarozółtego piasku.

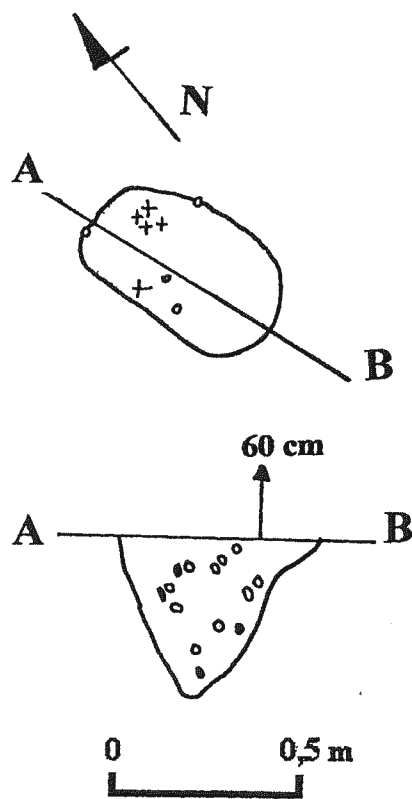
Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegu wychylonym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, szorstka; domieszka dużej ilości tłuczni kamiennego (tabl. III, 9). 2. 9 fragmentów lepiomych ręcznie brunatnych, szarobrunatnych, chropowatych, szorstkich; duża ilość polepy; węgiel; kości.

2.2. MATERIAŁ LUŻNY I Z WARSTWY KULTUROWEJ

Ze zniszczonego profilu w pobliżu ara I

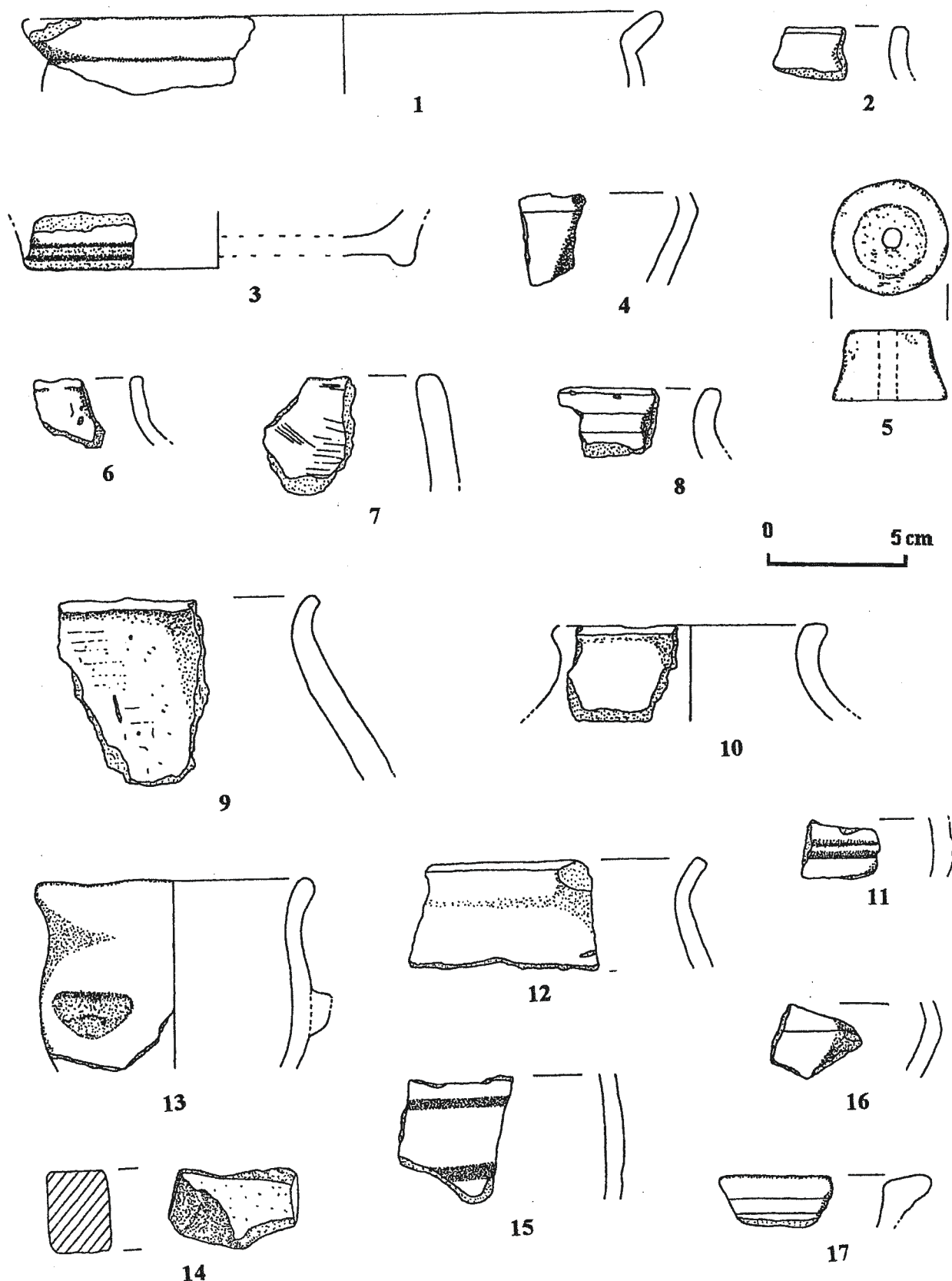
1. 4 drobne fragmenty brzuśców średniościennych naczyń lepiomych ręcznie barwy brunatnej.

Ryc. 17. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 60 cm i przekrój paleniska nr 1 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 17. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 60 cm) und Profile der Feuerstelle 1 (Bezeichnungen siehe Legende)

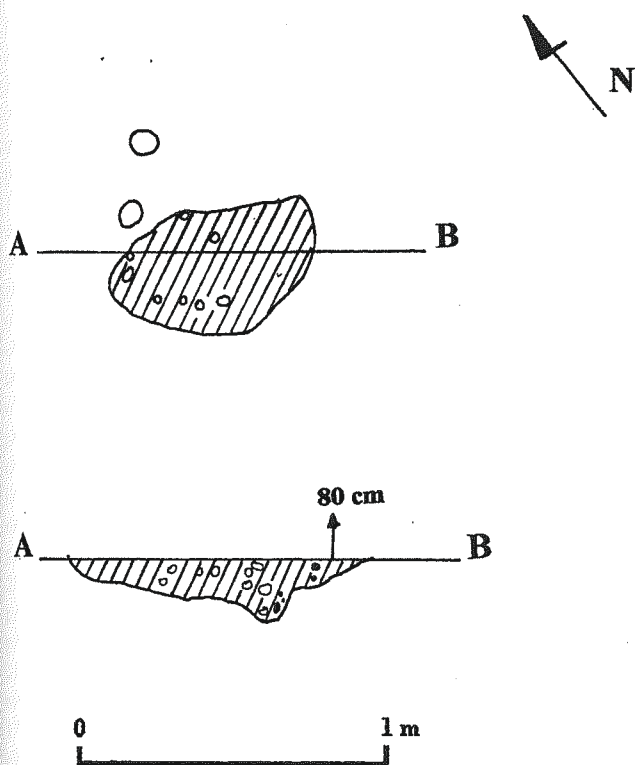
Рис. 17. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 60 см и разрез кострища № 1 (обозначения как на рис. 2)

Tabl. III. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z obiektu 9 (1-4), obiektu 10 (5), obiektu 13 (6), obiektu 14 (7), obiektu 15 (8), paleniska 4 (10), paleniska 6 (9), ara I ćw. A (11-17), (5 - wg U. Wilk, z karty katalogu naukowego)

Taf. III. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial aus dem Objekt 9 (1-4), Objekt 10 (5), Objekt 13 (6), Objekt 14 (7), Objekt 15 (8), Feuerstelle 4 (10), Feuerstelle 6 (9), vom Ar I Viertel A (11-17) (5 - nach U. Wilk, musealische Karteikarte)

Табл. III. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал из объекта 9 (1-4), объекта 10 (5), объекта 13 (6), объекта 14 (7), объекта 15 (8), кострища 4 (10), кострища 6 (9), ара I, кв. А (11-17), (5 - согл. научного каталога У. Вильк)

Ryc. 18. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 80 cm i przekrój paleniska nr 2 (oznaczenia jak w legendzie)

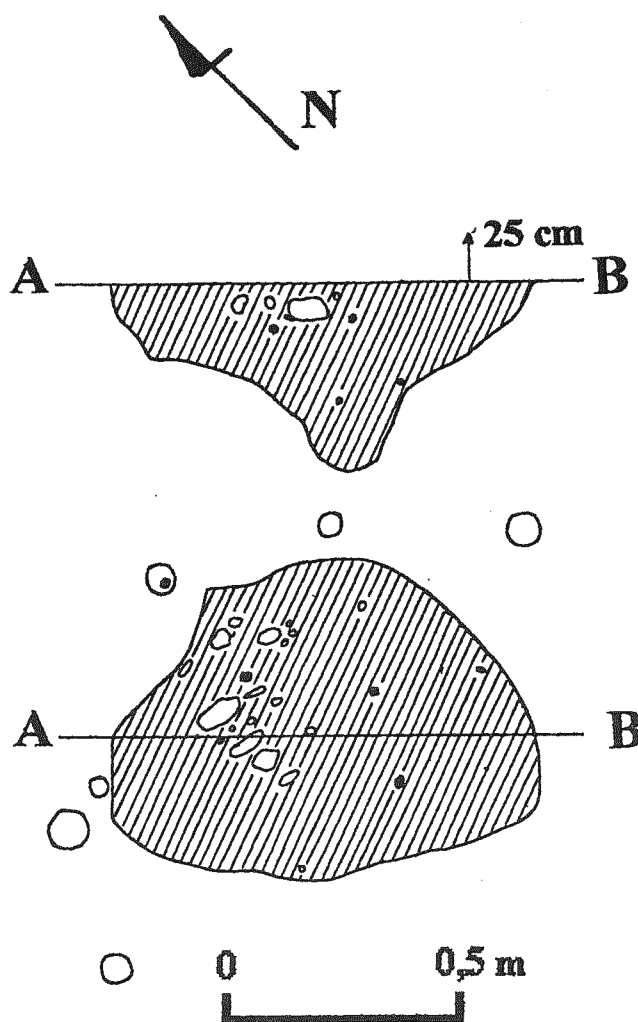
Abb. 18. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 80 cm) und Profil der Feuerstelle 2 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 18. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 80 см и разрез кострища № 2 (обозначения как на рис. 2)

Ar I ćw. A

1. Fragment czernionego przeszlika, najprawdopodobniej dwustożkowatego; brak domieszki (tabl. IV, 1). 2. Fragment oselki; brak widocznych śladów użytkowania (tabl. III, 14). 3. Fragment brzuśca naczynia czernionego z dookólną listwą plastyczną; powierzchnia matowa; domieszka piasku i niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. III, 11). 4. Fragment wylewu o brzegu ścięniowym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, wygładzana; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. III, 12). 5. Fragment najprawdopodobniej czarki o brzegu zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz, na brzuścu widoczny trójkątny guzek; powierzchnia szarobrunatna, wygładzana; domieszka dużej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny oraz drobnoziarnistego tłucznia kamiennego; średnica wylewu: 10 cm (tabl. III, 13). 6. Fragment brzuśca naczynia toczzonego, barwy czarnej z ornamentem dookólnych płytkich żłobków; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. III, 15). 7. Fragment załomu naczynia czernionego; powierzchnia lśniąca; domieszka piasku (tabl. III, 16). 8. Fragment wylewu uformowanego w „kryżę”, naczynia toczzonego; powierzchnia siwa; brak domieszki (tabl. III, 17). 9. Fragment wylewu naczynia garnkowatego o brzegu zaokrąglonym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia ceglastobrunatna, szorstkie; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu: 20 cm (tabl. IV, 2). 10. Fragment wylewu uformowanego w „kryżę” ceramiki toczzonej, siwej; brak domieszki (tabl. IV, 3). 11. Fragment wylewu naczynia cienkościennego o brzegu lekko nachylonym do wewnątrz; powierzchnia

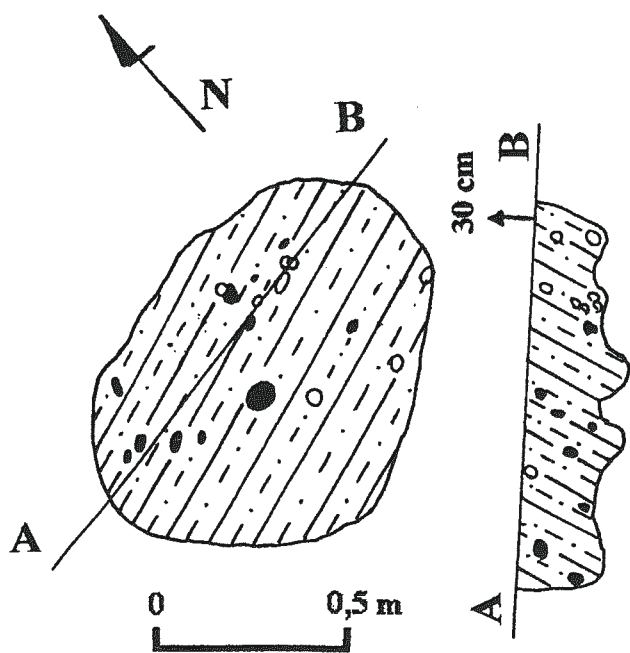
brunatna, lśniąca; domieszka piasku (tabl. IV, 4). 12. Fragment wylewu misy toczzonej o brzegach lekko wychylonych na zewnątrz; powierzchnia siwa, gładka; brak domieszki; średnica wylewu: 14 cm (tabl. IV, 5). 13. Fragment niewyodrębnionego dna; powierzchnia szarobrunatna, szorstka; domieszka grubo- i średnioziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. IV, 6). 14. Fragment wylewu naczynia cienkościennego o brzegu lekko nachylonym do wewnątrz; powierzchnia brunatna, lśniąca; domieszka piasku; średnica wylewu: 14 cm (tabl. IV, 7). 15. Fragment wylewu o brzegu pogrubionym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna ceglastobrunatna, chropowata, wewnętrzna jasnobrunatna; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. IV, 8). 16. Fragment wylewu naczynia z brzegiem lekko podciętym, zaokrąglonym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, matowa, wewnętrzna czarnobrunatna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. IV, 9). 17. Fragment wylewu o brzegu prosto ściętym; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, chropowata, wewnętrzna jasnobrunatna; domieszka piasku oraz niewielkiej ilo-

Ryc. 19. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 25 cm i przekrój paleniska nr 3 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 19. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 25 cm) und Profil der Feuerstelle 3 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 19. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 25 см и разрез кострища № 3 (обозначения как на рис. 2)

Ryc. 20. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 30 cm i przekrój paleniska nr 5 (oznaczenia jak w legendzie)

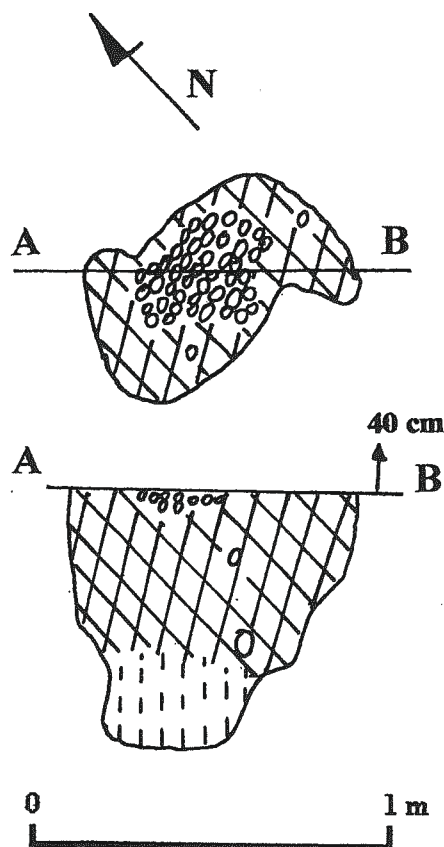
Abb. 20. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 30 cm) und Profil der Feuerstelle 5 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 20. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 30 см и разрез кострища № 5 (обозначения как на рис. 2)

ści wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. IV, 10). 18. Fragment brzuśca naczynia czernionego; powierzchnia matowa; brak domieszki (tabl. IV, 11). 19. Fragment załomu naczynia czernionego; powierzchnia matowa; domieszka piasku (tabl. IV, 13). 20. 109 fragmentów różnych naczyń, w tym: 1 fragment toczony, siwy, 6 fragmentów czernionych, 96 fragmentów naczyń lepionych ręcznie, brunatnych, jasnobrunatnych, chropowaconych, szorstkich (w tym 2 fragmenty zniszczonych den i 1 fragment partii przydennej), 6 fragmentów ceglanych; grudki polepy; węgiel; kość.

Ar I ćw. B

1. Fragment przedmiotu żelaznego – silnie skorodowany fragment, prawdopodobnie noża, z części, w której ostrze przechodzi w rękojeść, długość 2,4 cm, szerokość 0,7 cm (tabl. IV, 14). 2. Fragment przedmiotu żelaznego – silnie skorodowany fragment przedmiotu, rozszerzający się trapezowato w jedną stronę. Przekrój poprzeczny prostokątny, w przekroju podłużnym lekko łukowate wygięcie; długość 4,2 cm; szerokość 2 cm (tabl. IV, 15). 3. Przedmiot żelazny – silnie skorodowany „trójząb” o trzech rzadko rozstawionych, bardzo cienkich w przekroju zębach, końcówki dwóch z nich są równomiernie zagięte do góry; długość 7,3 cm; szerokość 6,1 cm (tabl. IV, 6). 4. Fragment wałeczkowatego ucha; powierzchnia szarobrunatna, gładka; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny oraz drobnoziarnistego piasku (tabl. IV, 12). 5. Fragment wylewu naczynia garnkowatego o brzegu pogrubionym, wywiniętym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, chropowacona, wewnętrzna czarna (być może ze śladami sadzy); domieszka niewielkiej ilości gruboziarnistego tłucznia kamiennego, wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica wylewu: 18 cm (tabl. V, 1). 6. Fragment wylewu naczynia toczonego na kole o brzegu zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna; domieszka piasku (tabl. V, 2). 7. Fragment wylewu naczynia cien-

Ryc. 21. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Rzut poziomy na gł. 40 cm i przekrój paleniska nr 6 (oznaczenia jak w legendzie)

Abb. 21. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Grundriss (Tiefe 40 cm) und Profil der Feuerstelle 6 (Bezeichnungen siehe Legende)

Рис. 21. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. План на гл. 40 см и разрез кострища № 6 (обозначения как на рис. 2)

kościennego, miniaturowego, czernionego; powierzchnia czarna, gładka, wyświecana; średnica wylewu 4 cm (tabl. V, 3). 8. Fragment silnie wyodrębnionego dna i partii przydennej; powierzchnia zewnętrzna brunatna, chropowacona, nierówna, wewnętrzna czarno-brunatna; domieszka niewielkiej ilości gruboziarnistego tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 10 cm (tabl. V, 4). 9. Fragment wylewu naczynia toczonego na kole o brzegu lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia siwa; brak domieszki; średnica wylewu 14 cm (tabl. V, 5). 10. Fragment wylewu naczynia garnkowatego z brzegiem zaokrąglonym, esowato wygiętym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna brunatna, wygładzona, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica wylewu 12 cm (V, 6). 11. Fragment dna i partii przydennej naczynia garnkowatego; powierzchnia ceglasiobrunatna, chropowacona; domieszka dużej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 9 cm (tabl. V, 7). 12. Fragment wylewu uformowanego w „kryż” naczynia toczonego na kole; powierzchnia siwa; brak domieszki; średnica wylewu 18 cm (tabl. V, 8). 13. Fragment wylewu naczynia cienkościennego o brzegu wychylonym na zewnątrz, z wychyloną na zewnątrz krawędzią; powierzchnia brunatna, matowa; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz drobnoziarnistego piasku; średnica wylewu 11 cm (tabl. V, 9). 14. Fragment wyodrębnionego dna i części przydennej o brzegach rozchylonych; powierzchnia ceglasiobrunatna, chropowacona; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica dna

9 cm (tabl. V, 10). 15. Fragment dna; powierzchnia zewnętrzna czarnobrunatna, szorstka, wewnętrzna brunatna; domieszka tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 4 cm (tabl. V, 11). 16. Fragment wylewu naczynia z brzegiem zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia ceglasta, chropowata; domieszka tłucznia kamiennego i piasku (tabl. V, 12). 17. Fragment wylewu naczynia średniościennego z brzegiem prostym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, matowa, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz drobnoziarnistego piasku (tabl. V, 13). 18. Fragment wylewu naczynia o brzegu wychylonym na zewnątrz; powierzchnia czarnobrunatna, chropowata; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. V, 14). 19. Fragment wylewu naczynia o brzegu lekko nachylonym do wnętrza; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, nierówna, przepalona, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka gruboziarnistego tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. V, 15). 20. Fragment dna pierścieniowatego naczynia toczonego na kole; powierzchnia szarobrunatna; domieszka piasku; średnica dna 5 cm (tabl. VI, 1). 21. Fragment wyodrębnionego dna naczynia średniościennego; powierzchnia jasnobrunatna, matowa; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica dna 6 cm (tabl. VI, 2). 22. 210 fragmentów różnych naczyń, w tym: 3 fragmenty toczone, siwe, 9 fragmentów toczonych, czarnych, 3 fragmenty czernione, 170 fragmentów brunatnych, szarobrunatnych, jasnobrunatnych, ciemnobrunatnych, chropowatych, szorstkich (w tym 1 fragment zniszczonego dna i 1 fragment partii przydennej), 21 fragmentów ceglanych, ceglato-brunatnych, 4 fragmenty nieokreślone; polepa – duża ilość; kości; węgiel.

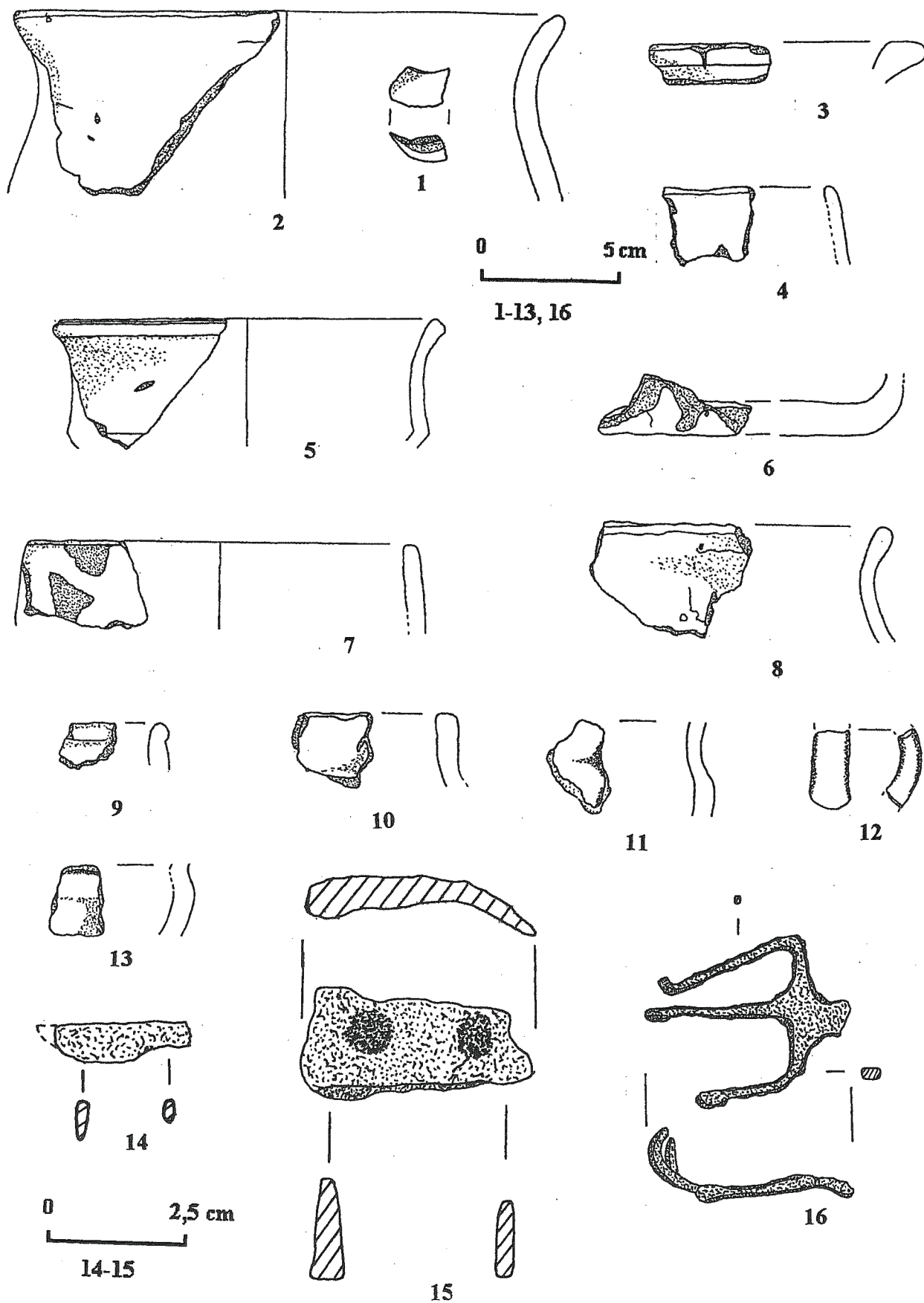
Ar I ćw. C

1. Fragment narzędzia żelaznego – fragment być może struga; długość 5,2 cm; szerokość 1,1 cm (tabl. VI, 10). 2. Fragment wyodrębnionego dna i partii przydennej o rozchylonych ściankach; powierzchnia szarobrunatna, błyszcząca; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego; średnica dna 8 cm (tabl. VI, 3). 3. Fragment zalomu naczynia średniościennego; powierzchnia brunatna, wygładzana; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. VI, 4). 4. Fragment wylewu naczynia o brzegu pogrubionym, skośnie ściętym, silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VI, 5). 5. Fragment wylewu naczynia garnekowatego o brzegu nachylonym do wewnątrz; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VI, 6). 6. Fragment dna; powierzchnia zewnętrzna czarnobrunatna, wygładzana, wewnętrzna brunatna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica dna: 9 cm (tabl. VI, 7). 7. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym; powierzchnia czarnobrunatna, wygładzana; domieszka drobnoziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VI, 8). 8. Fragment wylewu o brzegu nachylonym do wewnątrz; powierzchnia ceglasta, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. V, 9). 9. Fragment lekko wyodrębnionego dna; powierzchnia czarnobrunatna, wygładzana; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 8 cm (tabl. VI, 11). 10. Fragment niewyodrębnionego dna; powierzchnia zewnętrzna brunatna, chropowata, wewnętrzna czarna; domieszka tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 8 cm (tabl. VI, 12). 11. Fragment wylewu o brzegu pogrubionym, zaokrąglonym, silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka średnioziarnistego tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej

przepalanej gliny (tabl. VI, 13). 12. Fragment niewyodrębnionego dna naczynia sitowatego; powierzchnia brunatna, chropowata; domieszka tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 7 cm (tabl. VI, 16). 13. 172 fragmenty różnych naczyń, w tym: 4 fragmenty toczone, siwe, 6 fragmentów czernionych, 159 fragmentów brunatnych, jasnobrunatnych, czarnobrunatnych, chropowatych, szorstkich (w tym 1 mały fragment wylewu), 1 fragment ceglany, 2 fragmenty nieokreślone; 2 grudki polepy, drobna polepa, fragment kamienia (być może żarnowego); ząb zwierzęcy.

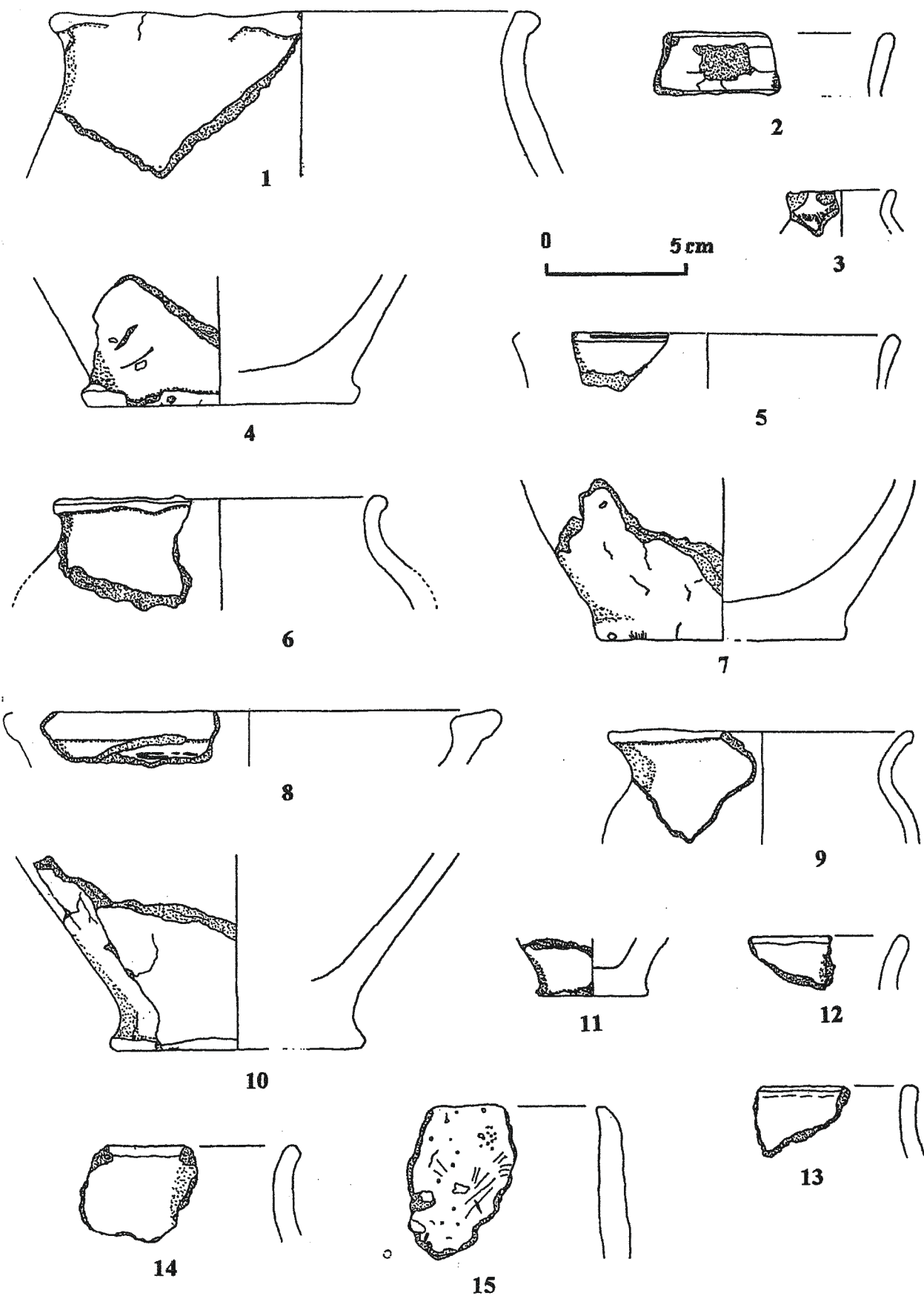
Ar I ćw. D

1. Fragment dna słabo wyodrębnionego naczynia średniościennego; powierzchnia brunatna, matowa; domieszka dużej ilości wtórnie użytej drobnej, przepalanej gliny; średnica dna 9 cm (tabl. VI, 14). 2. Fragment wylewu o brzegu ściętym, zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna brunatna, wygładzana, wewnętrzna czarna; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu 18 cm (tabl. VI, 15). 3. Fragment wylewu naczynia grubościennego o brzegu pogrubionym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, szorstka, wewnętrzna czarna; domieszka gruboziarnistego piasku, tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VI, 17). 4. Fragment wylewu naczynia o brzegu ściętym, zaokrąglonym; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna czarna; domieszka dużej ilości gruboziarnistego piasku, niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VI, 18). 5. Fragment wylewu naczynia toczonego na kole o brzegu pogrubionym; powierzchnia szarobrunatna; domieszka piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny, średnica wylewu 15 cm (tabl. VII, 1). 6. Fragment wylewu naczynia garnekowatego o brzegu pogrubionym, prosto ściętym; powierzchnia jasnobrunatna, przepalona; domieszka piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu 11 cm (tabl. VII, 2). 7. Fragment dna słabo wyodrębnionego naczynia; powierzchnia ceglato-brunatna, chropowata; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 11 cm (tabl. VII, 3). 8. Fragment wylewu naczynia garnekowatego o brzegu lekko pogrubionym, zaokrąglonym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, wygładzana, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz drobnoziarnistego piasku; średnica wylewu 11 cm (tabl. VII, 4). 9. Fragment górnej części naczynia garnekowatego, średniościennego o brzegu prosto ściętym, lekko nachylonym do wnętrza; powierzchnia zewnętrzna brunatna, matowa, wewnętrzna czarna; domieszka drobnoziarnistego piasku oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VII, 5). 10. Fragment wylewu naczynia z brzegiem zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna brunatna, szorstka, wewnętrzna szarobrunatna; domieszka gruboziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VII, 6). 11. Fragment dna i partii przydennej naczynia czernionego o brzegach silnie rozchylonych; powierzchnia czarna matowa; domieszka piasku (tabl. VII, 7). 12. Fragment niewyodrębnionego dna naczynia grubościennego; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, chropowata, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VII, 8). 13. Fragment wylewu naczynia cienkościennego; powierzchnia szarobrunatna, matowa; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VII, 9). 14. Fragment wylewu naczynia średniościennego o brzegu prosto ściętym, lekko nachylonym do wnętrza; powierzchnia szarobrunatna, wygładzana; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VII, 10). 15. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna ceglasta, szorstka, wewnętrzna szarobru-

Tabl. IV. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara I ćw. A (1-11, 13), ara I ćw. B (12, 14-16)
 Taf. IV. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar I Viertel A (1-11, 13), Ar I Viertel B (12, 14-16)
 Табл. IV. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара I кв. А (1-11, 13), ара I кв. В (12, 14-16)

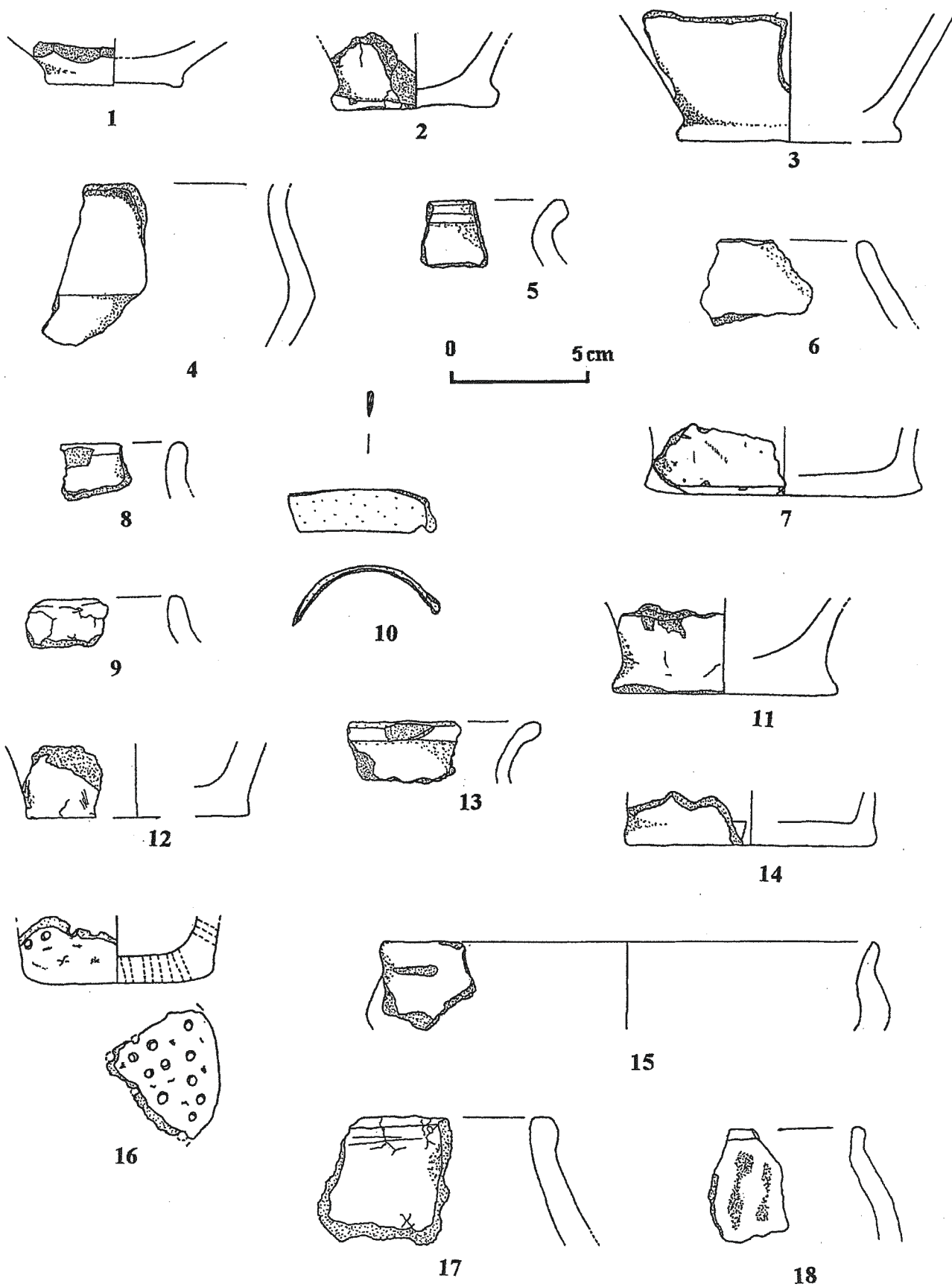
Tabl. V.
 Taf. V.
 Табл. V.

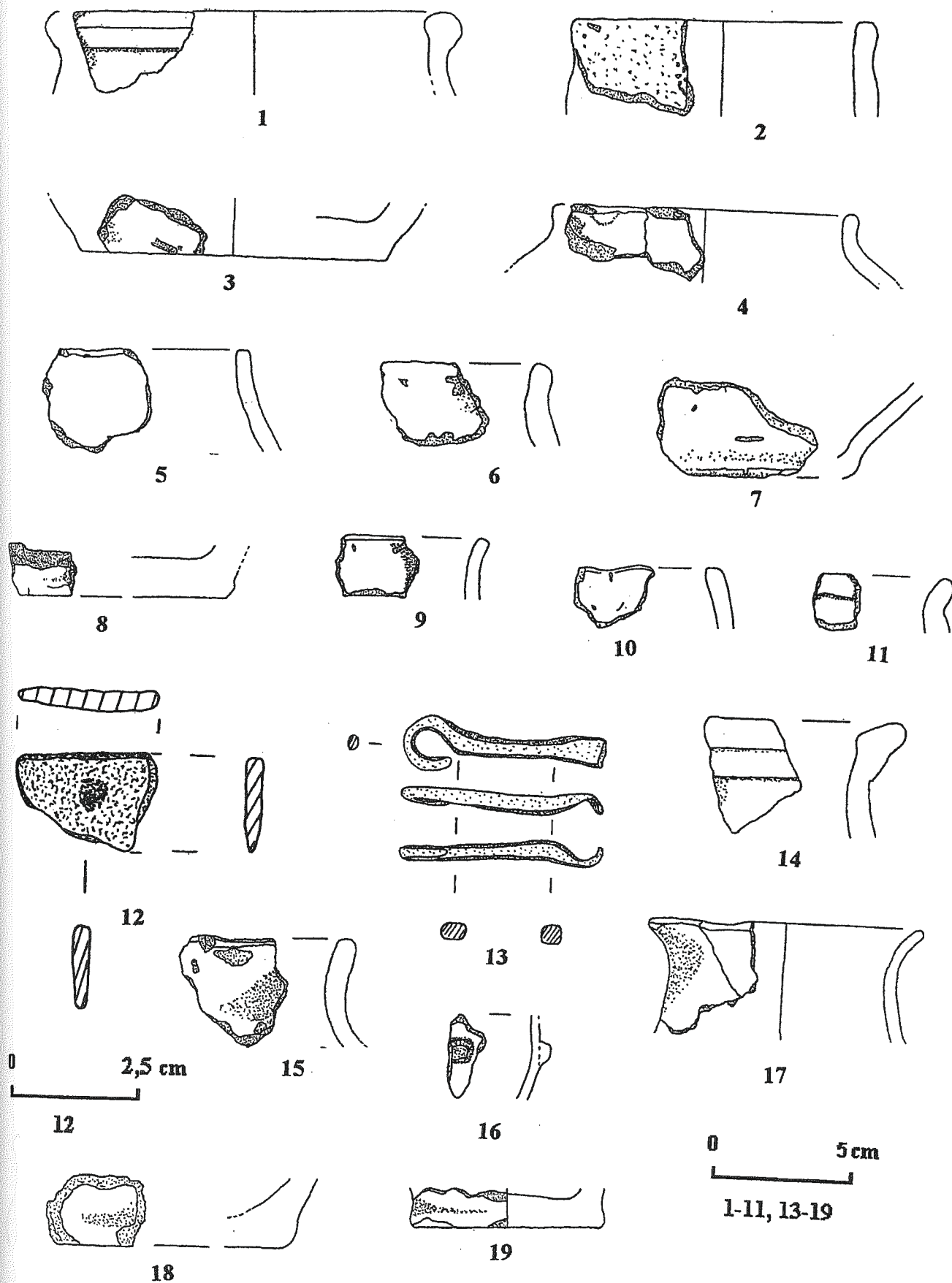
Tabl. V. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara I ćw. B (1–15)

Taf. V. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar I Viertel B (1–15)

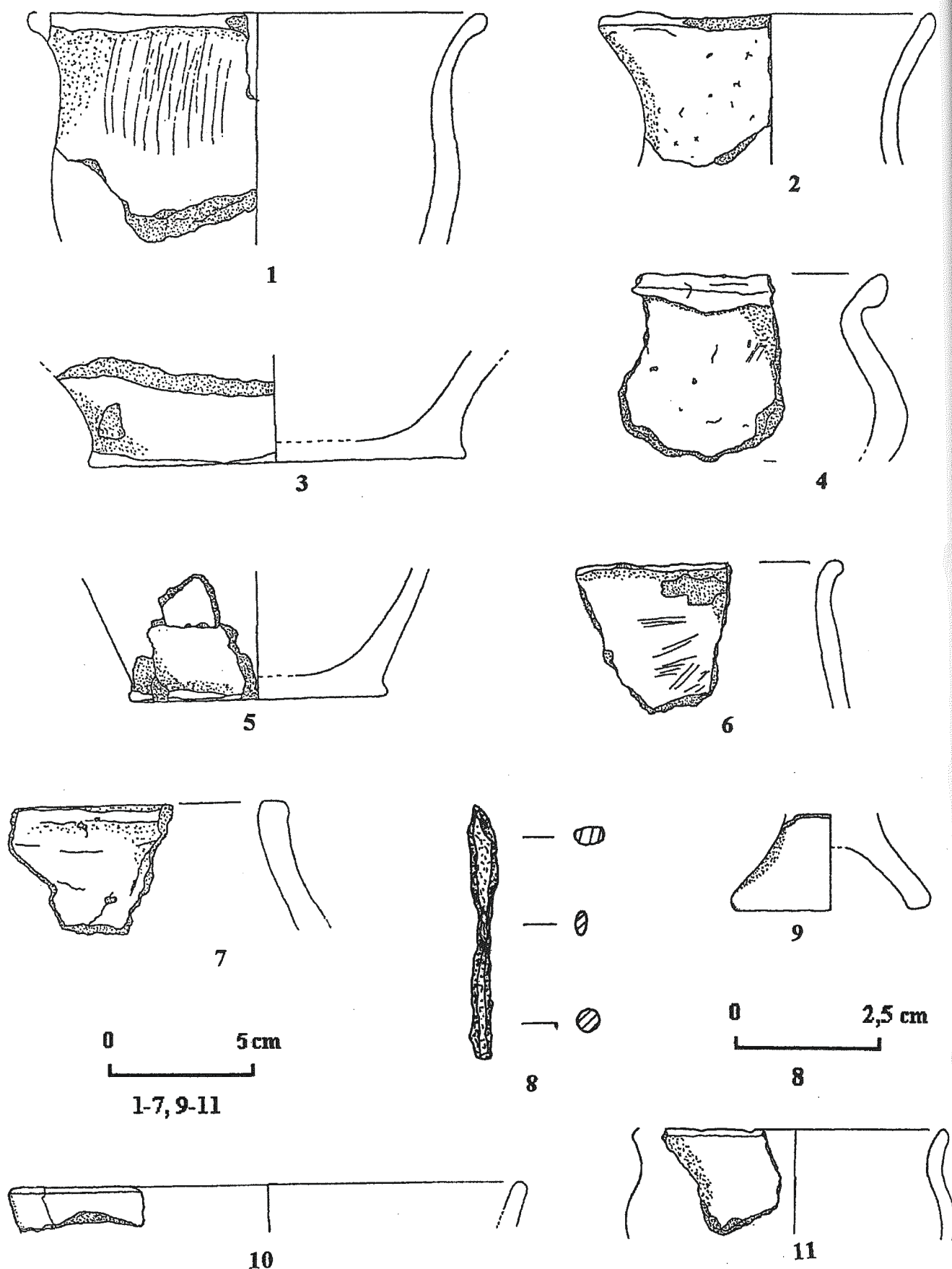
Табл. V. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара I кв. B (1–15)

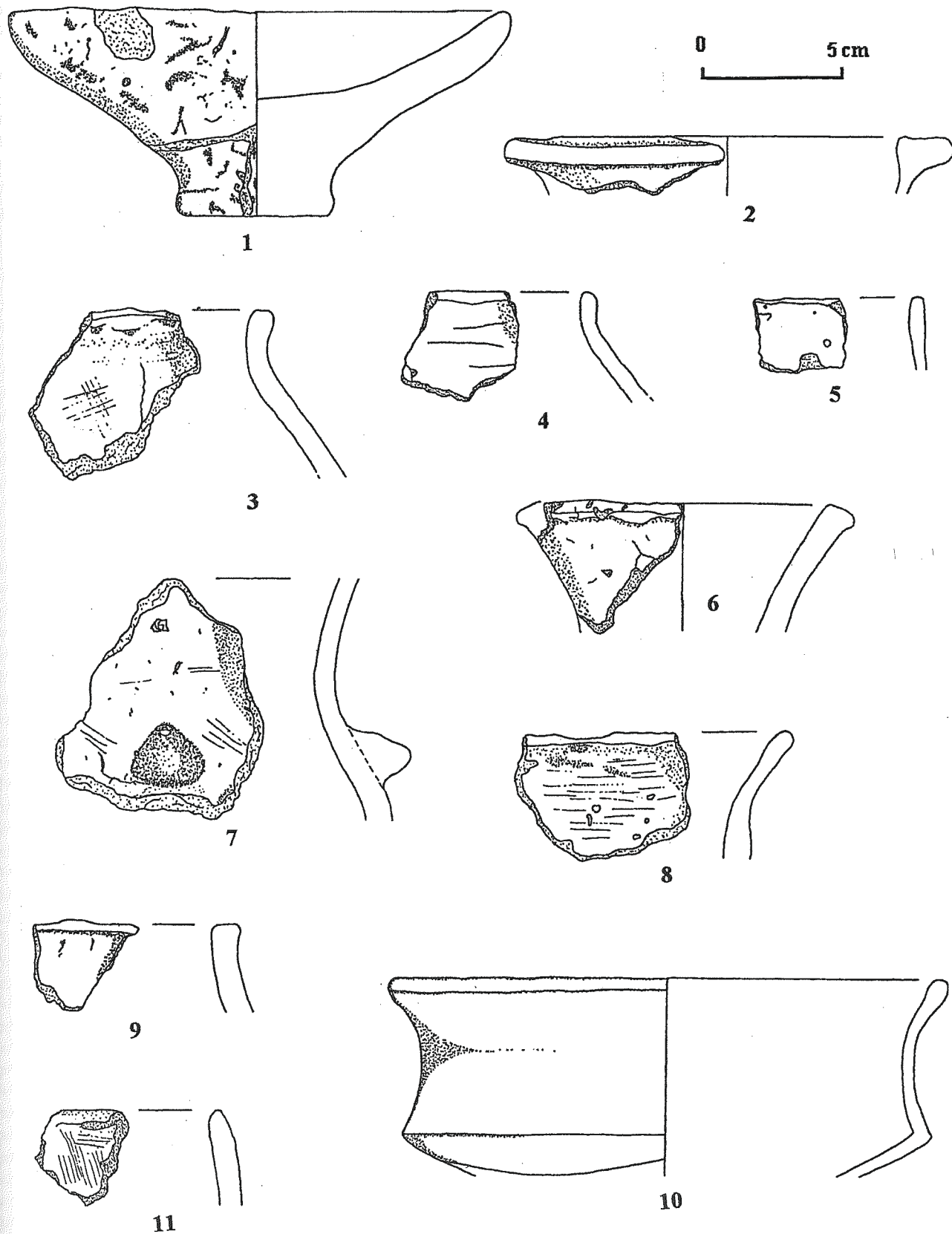
Tabl. VI. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara I ćw. B (1–2), ara I ćw. C (3–13), ara I ćw. D (14–15, 17–18)
 Taf. VI. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar I Viertel B (1–2), Ar I Viertel C (3–13), Ar I Viertel D (14–15, 17–18)
 Табл. VI. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара I кв. B (1–2), ара I кв. C (3–13), ара I кв. D (14–15, 17–18)

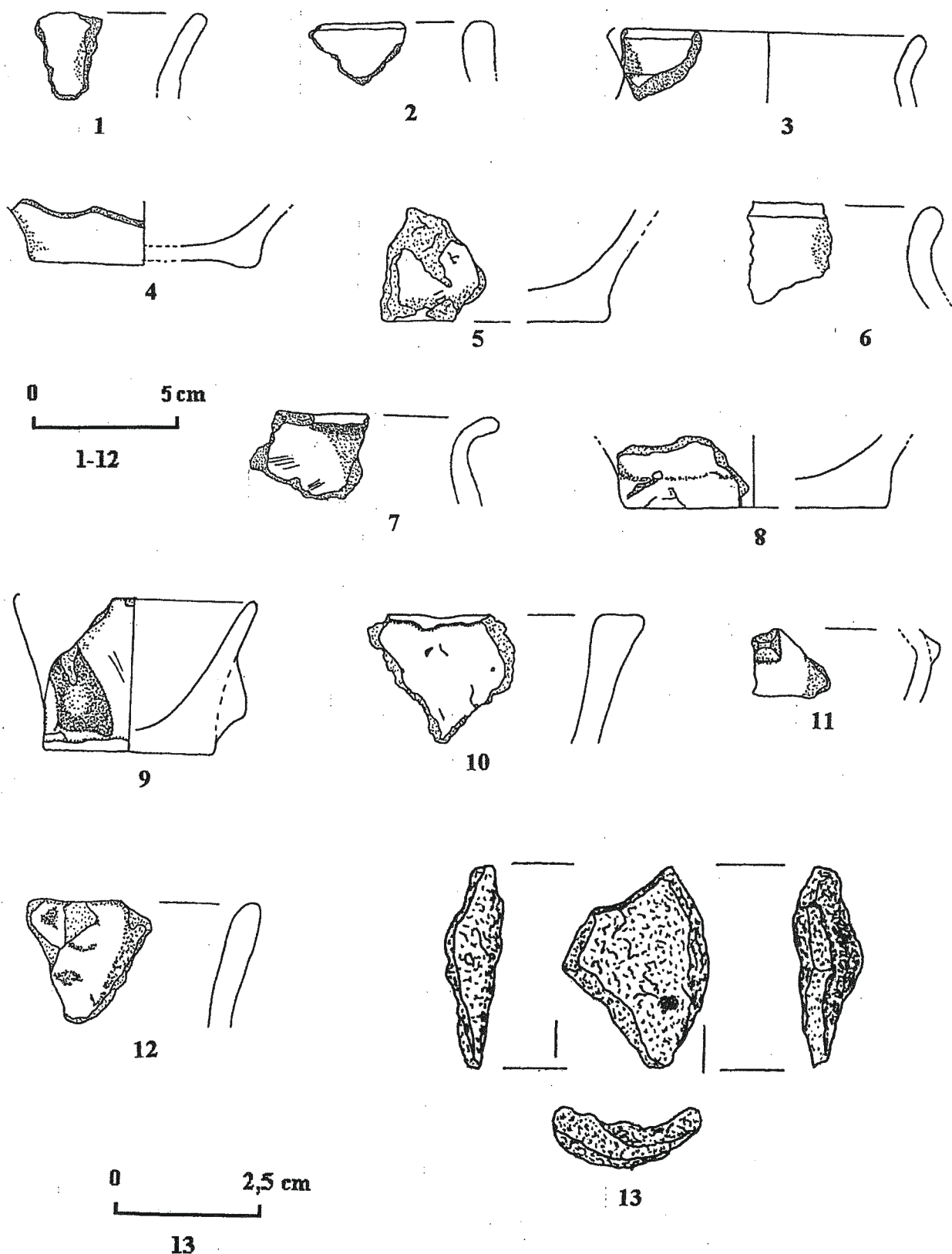
Tabl. VII. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara I ćw. D (1-11), ara II ćw. B (12-19)
 Taf. VII. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar I Viertel D (1-11), Ar II Viertel B (12-19)
 Табл. VII. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара I кв. D (1-11), ара II кв. B (12-19)

Tabl. VIII. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara II ćw. B (1-7), ara II ćw. D (8-11)
 Taf. VIII. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar II Viertel B (1-7), Ar II Viertel D (8-11)
 Табл. VIII. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара II кв. B (1-7), ара II кв. D (8-11)

Tabl. IX. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara II ćw. D (1–2), ara VII ćw. A (3–9), ara VII ćw. C (10–11)
 Taf. IX. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar II Viertel D (1–2), Ar VII Viertel A (3–9), Ar VII Viertel C (10–11)
 Табл. IX. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара II кв. D (1–2), ара VII кв. A (3–9), ара VII кв. C (10–11)

Tabl. X. Leżajsk, stan. 3, woj. podkarpackie. Materiał zabytkowy z ara VII ćw. C (1-7), ara X ćw. A (8-10), ara X ćw. C (11-13)
 Taf. X. Leżajsk, Fundst. 3, Vorkarpatenwojewództ. Fundmaterial vom Ar VII Viertel C (1-7), Ar X Viertel A (8-10), Ar X Viertel C (11-13)
 Табл. X. Лежайск, пам. 3, Подкарпатское воев. Вещевой материал с ара VII кв. C (1-7), ара X кв. A (8-10), ара X кв. C (11-13)

natna; do
 go (tabl.
 7 fragmen
 ramiki to
 ty brunatn
 wacone, s
 tów cegl
 1 zniszcz
 grudek po
 Ar II ćw.
 1. Fragme
 2. Fragme
 7,8 cm; s
 wylewu
 powierzchn
 lewu nac
 nym, lekl
 powacon
 nia kam
 czernior
 domiesz
 cienkośc
 wnątrz;
 wtórnie
 17). 7.
 szorstka
 wtórnie
 odrębni
 wewnęt
 nia kam
 lewu na
 na zew
 ceglask
 dużej il
 tłuczni
 Fragme
 silnie v
 domiesz
 użytej
 Fragme
 natna,
 użytej
 3). 12.
 wywin
 domiesz
 wtórni
 rębni
 natna,
 przepa
 wylew
 wnątrz
 wewn
 oraz th
 czynia
 chylon
 szorstk
 stego
 16. 98
 tów to
 natne,
 kich i
 węgie

natna; domieszka gruboziarnistego piasku oraz tłucznia kamiennego (tabl. VII, 11). 16. 179 fragmentów różnych naczyń, w tym: 7 fragmentów toczonych, siwych (w tym 1 załom), 1 fragment ceramiki toczonej, czarnej, 13 fragmentów czernionych, 143 fragmenty brunatne, jasnobrunatne, szarobrunatne, ciemnobrunatne, chropowaczone, szorstkie (w tym 1 fragment zniszczonego dna), 5 fragmentów ceglasterobrunatnych, ceglasterych chropowaczonych (w tym 1 zniszczone dno), 10 fragmentów nieokreślonych; kilkadziesiąt grudek polepy; kości; 1 węgielek.

Ar II ćw. B

1. Fragment przedmiotu żelaznego – być może noża (tabl. VII, 12). 2. Fragment przedmiotu żelaznego – fragment wędzidla; długość 7,8 cm; szerokość od 2 cm do 0,6 cm (tabl. VII, 13). 3. Fragment wylewu uformowanego w „kryż”, naczynia toczzonego na kole; powierzchnia siwa; brak domieszki (tabl. VII, 14). 4. Fragment wylewu naczynia garnkowatego o brzegu pogrubionym, zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, chropowaczona; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. VII, 15). 5. Fragment brzuśca naczynia czernionego z guzkiem; powierzchnia czarna, gładka, wyświecana; domieszka piasku (tabl. VII, 16). 6. Fragment wylewu naczynia cienkościennego o brzegu zaokrąglonym, silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, matowa; domieszka dużej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu 10 cm (tabl. VII, 17). 7. Fragment niewyodrębnionego dna; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VII, 18). 8. Fragment niewyodrębnionego dna; powierzchnia zewnętrzna brunatna, szorstka, wewnętrzna czarna; domieszka dużej ilości drobnoziarnistego tłucznia kamiennego; średnica dna 7 cm (tabl. VII, 19). 9. Fragment wylewu naczynia o brzegu pogrubionym, zaokrąglonym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna z rdzawymi ceglasterymi plamami, chropowaczona, wewnątrz czarna; domieszka dużej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny oraz niewielkiej ilości tłucznia kamiennego; średnica wylewu 16 cm (tabl. VIII, 1). 10. Fragment wylewu naczynia o brzegu pogrubionym, zaokrąglonym, silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu 12 cm (tabl. VIII, 2). 11. Fragment wyodrębnionego dna; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, chropowaczona, wewnątrz szarobrunatna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku; średnica dna 13 cm (tabl. VIII, 3). 12. Fragment wylewu naczynia o brzegu pogrubionym, silnie wywiniętym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, szorstka, domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VIII, 4). 13. Fragment wyodrębnionego dna naczynia średniociennego; powierzchnia jasnobrunatna, wygładzana; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna 9 cm (tabl. VIII, 5). 14. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym, lekko wywiniętym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, chropowaczona, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. VIII, 6). 15. Fragment wylewu naczynia grubościennego o brzegu pogrubionym, prosto ściętym, nachylonym do wewnątrz; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, szorstka, przepalona, wewnętrzna brunatna; domieszka gruboziarnistego piasku oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. VIII, 7). 16. 98 fragmentów ceramiki różnych naczyń, w tym: 11 fragmentów toczonych, siwych, 2 fragmenty czernione, 82 fragmenty brunatne, czarnobrunatne o powierzchniach chropowaczonych, szorstkich i gładkich, 3 fragmenty nieokreślone; duża ilość polepy; kości; węgielek.

Ar II ćw. D

1. Fragment przedmiotu żelaznego – silnie skorodowany przedmiot o przekroju poprzecznym, okrągłym, owalnym i podłużnym, zwężającym się w jedną stronę; długość 4,4 cm; szerokość od 0,5 cm do 0,2 cm (tabl. VIII, 8). 2. Fragment dna naczynia uformowanego w nóżkę, pustą w środku; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka dużej ilości drobnoziarnistego tłucznia kamiennego; średnica dna 7 cm (tabl. VIII, 9). 3. Fragment wylewu naczynia toczzonego na kole o brzegu zaokrąglonym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, gładka; brak domieszki; średnica wylewu 18 cm (tabl. VIII, 10). 4. Fragment wylewu naczynia średniociennego o brzegu skośnie ściętym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia czarnobrunatna, wygładzana; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu 11 cm (tabl. VIII, 11). 5. Fragment naczynia grubościennego o brzegach silnie rozchylonych; powierzchnia brunatna, nierówna, niestarannie wykonana, chropowaczona; domieszka dużej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny oraz niewielkiej ilości tłucznia kamiennego; średnica dna 5,5 cm; średnica wylewu: 18 cm (tabl. IX, 1). 6. Fragment wylewu kryzowatego naczynia toczzonego na kole z brzegiem lekko wklęsłym w środku; powierzchnia siwa; brak domieszki; średnica wylewu 16 cm (tabl. IX, 2). 7. 89 fragmentów różnych naczyń lepionych ręcznie, w tym: 4 fragmenty czernione, 81 fragmentów brunatnych, jasnobrunatnych, szarobrunatnych, czarnobrunatnych, chropowaczonych, szorstkich (w tym 1 fragment przydenny i 2 fragmenty zniszczonego dna), 2 fragmenty ceglaste, 2 fragmenty nieokreślone; polepa; kości (w tym ząb zwierzęcy).

Ar VII ćw. A

1. Fragment wylewu naczynia garnkowatego o brzegu prosto ściętym, lekko pogrubionym; powierzchnia czarnobrunatna, wygładzana; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz niewielkiej ilości tłucznia kamiennego (tabl. IX, 3). 2. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym; powierzchnia czarnobrunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku, niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. IX, 4). 3. Fragment wylewu naczynia o brzegu pogrubionym, prosto ściętym, w dolnej części ścianki naczynia zwęża się; powierzchnia szarobrunatna, szorstka; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego (tabl. IX, 5). 4. Fragment wylewu naczynia o brzegu pogrubionym, silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna ceglasterobrunatna, szorstka, wewnętrzna czarna; domieszka gruboziarnistego piasku, tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica wylewu 12 cm (tabl. IX, 6). 5. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym, silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, chropowaczona; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku (tabl. IX, 8). 6. Fragment szyjki i brzuśca z dolepieniem, trójkątnym guzkiem; powierzchnia ceglasta, szorstka; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. IX, 7). 7. Fragment wylewu naczynia o brzegu lekko pogrubionym, prosto ściętym; powierzchnia brunatna, wygładzana; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. IX, 9). 8. 164 fragmenty różnych naczyń w tym: 2 fragmenty toczne, czarne, 1 fragment czernionego brzuśca, 141 fragmentów brunatnych, jasnobrunatnych, ciemnobrunatnych, chropowaczonych, szorstkich, gładkich, (w tym 4 niewielkie fragmenty wylewów), 20 fragmentów ceglasterych; duża ilość polepy, 2 fragmenty kamienia (być może żarnowego, na jednym z nich widoczne wyraźne ślady wygładzenia); żużel.

Ar VII ćw. C

1. Fragment naczynia misowatego, toczzonego na kole o brzegach pogrubionych, zaokrąglonych, wychylonych na zewnątrz; po-

wierzchnia siwa; brak domieszki; średnica wylewu 20 cm (tabl. IX, 10). 2. Fragment wylewu naczynia garnkowego o brzegu ściętym, zaokrąglonym, lekko nachylonym do wnętrza; powierzchnia zewnętrzna brunatna, chropowata z widocznymi śladami obmazywania, wewnętrzna czarna; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz niewielkiej ilości tłucznia kamiennego (tabl. IX, 11). 3. Fragment wylewu naczynia o brzegu silnie wychylonym na zewnątrz; powierzchnia ceglata, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. X, 1). 4. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym; powierzchnia ceglato-brunatna, chropowata; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku (tabl. X, 2). 5. Fragment wylewu naczynia czernionego o brzegu skośnie ściętym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia czarna, wyswiecana; domieszka piasku; średnica wylewu 11 cm (tabl. X, 3). 6. Fragment dna pierścieniowatego naczynia toczonego na kole; powierzchnia siwa; brak domieszki; średnica dna: 8 cm (tabl. X, 4). 7. Fragment wylewu o brzegu zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz; powierzchnia szarobrunatna, chropowata; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. X, 5). 8. Fragment lekko wyodrębnionego dna; powierzchnia ceglato-brunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku, tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. X, 6). 9. Fragment wylewu naczynia o brzegu zaokrąglonym, silnie wywiniętym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna szarobrunatna, wygładzana, wewnętrzna jasnobrunatna; domieszka niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny oraz tłucznia kamiennego (tabl. X, 7). 10. 133 fragmenty różnych naczyń, w tym: 4 fragmenty toczone, czarne, 4 fragmenty toczone, siwe, 8 fragmentów czernionych, 110 fragmentów brunatnych, jasnobrunatnych, ciemnobrunatnych, chropowatych, szorstkich (w tym 1 fragment grubościenny, 1 niewielki fragment wylewu, 1 fragment zniszczonego dna), 6 fragmentów ceglanych (w tym 1 fragment zniszczonego dna); duża ilość polepy.

Ar X ćw. A

1. Fragment niewyodrębnionego dna; powierzchnia szarobrunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz tłucznia kamiennego; średnica dna 9 cm (tabl. X, 8). 2. Fragment naczynia o brzegu zaokrąglonym i rozchylonym na zewnątrz ściankach z dolepieniem guzkiem; powierzchnia ceglato-brunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku oraz niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny; średnica dna: 6 cm; średnica wylewu 8,5 cm (tabl. X, 9). 3. Fragment wylewu o brzegu mocno pogrubionym, prosto ściętym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, wygładzana; domieszka wtórnie użytej przepalanej gliny oraz piasku (tabl. X, 10). 4. 107 fragmentów różnych naczyń, w tym: 3 fragmenty ceramiki toczonej, czarnej, 3 fragmenty czernione, 88 fragmentów ceramiki lepionej ręcznie, brunatnej, szarobrunatnej, ciemnobrunatnej i ciemnobrunatnej, szorstkiej, chropowatej, gładkiej (w tym 1 zniszczony fragment dna), 9 ceglanych, ceglato-brunatnych, 4 fragmenty nieokreślone; kilkadziesiąt grudek polepy; węgielki.

Ar X ćw. C

1. Fragment przedmiotu żelaznego – fragment być może okucia skrzynki (tabl. X, 13). 2. Fragment brzośca naczynia czernionego z dolepieniem guzkiem; powierzchnia czarna, gładka, wyswiecana; domieszka piasku (tabl. X, 11). 3. Fragment wylewu o brzegu zaokrąglonym, wychylonym na zewnątrz; powierzchnia brunatna, szorstka; domieszka gruboziarnistego piasku, niewielkiej ilości tłucznia kamiennego oraz wtórnie użytej przepalanej gliny (tabl. X, 12). 4. 94 fragmenty ceramiki lepionej, w tym: 85 fragmentów brunatnych, ciemnobrunatnych, chropowatych, szorstkich, 8 fragmentów ceglanych, 1 fragment nieokreślony; polepa.

3. ANALIZA ŹRÓDEŁ

3.1. ŹRÓDŁA RUCHOME

Ogromna większość osad kultury przeworskiej usytuowana była na łatwo przepuszczalnych, lekkich glebach, co jest powodem ogólnego bardzo złego stanu zachowania obiektów mieszkalnych wykonanych z drewna. Odkrywane są jedynie ślady słupów, zarysy przyziemnych części budynków czy palenisk (I. Jadczykowa 1982, s. 11). W przypadku osady w Leżajsku dodatkowym utrudnieniem, które w pewnym stopniu uniemożliwia pełną analizę, jest w dużym stopniu posunięta destrukcja stanowiska w chwili jego badania.

Na osadzie w Leżajsku odkryto 13 jam i 6 palenisk. Obydwa typy obiektów łączyć zapewne należy z działalnością gospodarczą i produkcyjną mieszkańców osady. Jamy 4, 9 oraz 10 nie zostały wyeksplorowane do końca, co w pewnym sensie wyklucza je z podjętej analizy. Obiekt 4 wprawdzie autorka badań określiła jako produkcyjny, ale nie uściśliła konkretnie, co miano w nim produkować.

W pobliżu kilku obiektów mamy do czynienia najprawdopodobniej ze śladami po słupach. Niestety ze względu na brak ich profili (niepełna dokumentacja rysunkowa i opisowa) nie można do końca stwierdzić czy rzeczywiście były to ślady po jakiejś konstrukcji słupowej. W przypadku kilku

obiektów analiza nie jest możliwa ze względu na zły stan dokumentacji rysunkowej, jak i opisowej.

Znaleziska kilku fragmentów polepy z wyraźnymi odciskami prętów drewnianych (obiekt 5 i 14) wskazywać zapewne mogą na plecionkową konstrukcję ścian (oblepianych obustronnie gliną), a w przypadku obiektu 5 nawet na słupowo-plecionkową. W takim przypadku liczyć by się należało być może z innym niż gospodarcze przeznaczeniem tych dwóch obiektów. Być może w przypadku jamy nr 14 mamy do czynienia z obiektem mieszkalnym. Najczęściej występującym rodzajem budynku zagłębionego w późnym okresie wpływów rzymskich na ziemiach polskich są półziemianki i ziemianki o słupowej konstrukcji ścian i dachu. Grupa tych obiektów nie jest jednak jednorodna wewnętrznie. Ze względu na sposób umieszczenia słupów w stosunku do zarysu części zagłębionej i domniemany sposób rozwiązania konstrukcji nośnej dachu Z. Kobyliński wyróżnia trzy podstawowe typy tych budynków (Z. Kobyliński 1988, s. 29, ryc. 10), z których nas interesuje typ I. Charakteryzuje się on szalowaną konstrukcją dachu, którego krawędzie opierają się wprost na ziemi po obu stronach zagłębionej części domostwa. Eliminuje to, zwłaszcza w przypadku głębokich ziemianek wykopanych w zwartej i spoistej glebie, potrzebę wznoszenia

ścian. W najprostszej postaci budynek tego typu może przybierać kształt okrągły lub kwadratowy w planie, z jednym słupem podpierającym opadający na wszystkie strony stożkowaty dach na środku. Przy tego rodzaju konstrukcji, o ile w ogóle wznosi się ściany, to mogą być one bardzo lekkie, np. plecionkowe, ponieważ nie dźwigają ciężaru dachu (Z. Kobyliński 1988, s. 29–31).

Ciekawy jest obiekt 3 z paleniskiem wewnątrz, w obrębie którego wystąpiło dużo brył polepy oraz węgli drzewnych, a także przepalony kamień, który być może stanowił konstrukcję paleniska. W obiekcie tym odkryto fragment misy (tabl. II, 3) z widocznymi wewnątrz śladami sadzy, które mogły powstać w wyniku przepalenia lub np. przechowywania żaru (o czym więcej w podrozdziale o analizie ceramiki). Sądzi się często, że o mieszkalnym charakterze budynku można mniemać jedynie w przypadku stwierdzenia w obiekcie paleniska. Wg Z. Kobylińskiego trzeba pamiętać, że brak archeologicznie uchwytynych śladów paleniska może być wynikiem działania procesów podepozycyjnych, często bowiem w wypełniskach budynków zagłębionych spotyka się silnie przepalone kamienie, pochodzące zapewne właśnie ze zniszczonych palenisk. Niektórzy autorzy sądzą przy tym, że również chaty bez palenisk wewnątrz mogły być mieszkalne, a jako źródło ciepła służyć miały wówczas paleniska znajdujące się na zewnątrz. Jeśli jednak przypomnimy sobie warunki klimatu środkowoeuropejskiego, hipotezę tę trzeba będzie odrzucić jako fantastyczną (chyba że przyjmujemy, iż obiekty te były zamieszkiwane jedynie w ciepłych okresach roku). Z kolei również obecność paleniska nie musi świadczyć o charakterze mieszkalnym obiektu. Wręcz przeciwnie, obecność paleniska o nietypowej konstrukcji i znacznych rozmiarach może wskazywać na niemieszkalny charakter budynku, związany funkcjonalnie właśnie z tym paleniskiem (Z. Kobyliński 1988, s. 52).

Obiekt 1 pełnił być może funkcję jamy zasobowej, na co wskazywać by mogły spalone ziarna zbóż. Niestety, obiekt ten nie został do końca wyeksplorowany, stąd nie można wykluczyć innego jego przeznaczenia.

Obiekt 6 przez autorkę badań został zinterpretowany jako wędzarnia. W wypełnisku tej jamy znajdowała się bardzo duża ilość polepy oraz dwie długie kości zwierzęce. Wędzarnia ta wg autorki badań miała być dodatkowo utwardzona gliną, z której pod wpływem ognia utworzyła się polepa, która zawałiła się na kawałki mięsa z kośćmi.

Wszystkie 6 palenisk miało zapewne jakieś funkcje gospodarcze. Wszystkie te obiekty miały nieduże wymiary, kształt w przybliżeniu kolisty oraz niewielką miąższość około 20 cm. Ich wypełnisko stanowiła duża ilość polepy oraz węgiel drzewny, natomiast zawierały małą ilość ceramiki.

W obrębie przeważającej części przebadanych w większym zakresie osad z późnego okresu wpływów rzymskich stwierdzono z całą pewnością lub z dużym prawdopodobieństwem podział przestrzeni zajmowanej przez osadę na dwie wyraźne wyodrębnione strefy związane z różnego typu aktywnościami mieszkańców: mieszkalną i produkcyjno-gospodarczą. Obecność wyodrębnionej strefy produkcyjno-gospodarczej daje się zaobserwować na Dolnym i Górnym Śląsku, w Małopolsce, Wielkopolsce, na Mazowszu i Kujawach. Lokalizacja tej strefy wiąże się wg Z. Kobylińskiego raczej z pojęciem peryferii w waloryzacji przestrzeni osadniczej, np. jeśli osada zajmuje wzgórze, to strefa mieszkalna obejmuje kulminację, a gospodarcza zbocza (Z. Kobyliński 1988, s. 59). Być może podobnie było również na osadzie w Leżajsku. Niestety, tak daleko idące przypuszczenia nie są możliwe ze względu na niewielki obszar, jaki został przebadany wykopaliskowo, jak i na duże zniszczenie stanowiska.

Podstawowe trudności w odtworzeniu rozplanowania osady wynikają najczęściej ze zbyt małej powierzchni przebadanej wykopaliskowo, niemożliwości ustalenia układów synchronicznych w przypadku osad długotrwałych, braku możliwości odróżnienia budynków mieszkalnych od innych, o odmiennych funkcjach i wreszcie z niskiego stopnia obserwacji archeologicznej pewnych typów konstrukcji budynków (Z. Kobyliński 1988, s. 58–59).

3.2. ZABYTKI RUCHOME – TZW. WYDZIELONE

Kamyk do gry

Na osadzie w Leżajsku znaleziono fragment krążka do gry barwy mlecznobiałej. Kształt tego przedmiotu jest okrągły, w przekroju płasko-wypukły, ma on formę „pchełki” do gry. Jest to prawdopodobnie pierwszy przypadek, kiedy przedmiot tego typu odkryto na osadzie. Kamyki do gry w Rzymie były nazywane *calculi* lub *latrunculi* i wykonywano je ze szkła, rzadziej z kamienia (I. Kramarkowa 1990, s. 157). Według W. Gremplera, wykonano je prawdopodobnie w ten sposób, że płynna masa szklana spadała wielkimi kroplami na szorstką powierzchnię – podkładkę i tam zastygała (I. Kramarkowa 1990, s. 156). Spotyka się również okazy kościane, bursztynowe, jak i gliniane (J. Jaskanis 1996, s. 80). K. Jażdżewski określa te przedmioty jako kamyki do gry w rodzaju warcabów (K. Jażdżewski 1948, s. 45). T. Kolnik zauważył, że w literaturze antycznej brak wzmianek, które by pokazywały sposób i pravidła gry kamykami. Wiadomo tylko, że używano do tego celu tabliczki podzielonej na pola; można domniemywać, że istniało dużo wariantów gier (I. Kramarkowa 1990, s. 157). Znane są jednak drewniane tablice tego typu znalezione w grobach książęcych w Pielgrzymowie oraz w Borstein (I. Kramarkowa 1990, s. 157, tam dalsza literatura). I. Kramarkowa twierdzi, że w grze, w której były wykorzystywane, mogły uczestniczyć 2 lub więcej osób, nie tylko mężczyźni (1990, s. 162). Jednak nie wszyscy badacze byli zgodni co do funkcji tych przedmiotów. W. Grempler przytacza zdanie dr. E. Rautenberga, że nie były to kamyki do gry, lecz oprawione w skórę lub w drewno służyły za ozdoby. Sam W. Grempler nie zgadza się z tym stwierdzeniem (I. Kramarkowa 1990, s. 156, tam dalsza literatura).

3.2. ZABYTKI RUCHOME – TZW. WYDZIELONE

Kamyk do gry

Kamyki do gry znajdowane są na terenie Europy najczęściej w grobach „książęcych” (K. Garbacz 2000, s. 126). Podobne kamyki znaleziono w grobach książęcych we Wrocławiu Zakrzowie, w grobie I i III. Miały one barwę białą, czar-

ną oraz zielonkawo-białą (I. Kramarkowa 1990, s. 89, ryc. 23 e, f, 26, 52). Na cmentarzysku w Grzybowie odkryto również taki przedmiot, z tym, że był on wykonany z gliny (zob. K. Garbacz, tabl. VIII, 7). Egzemplarz z Grzybowa należy uznać zapewne za lokalne, ceramiczne naśladownictwo rzymskich kamyków szklanych (K. Garbacz 2000, s. 126). Szklane krążki do gry odkryto także w Rostółtach w kurhanach 1, 3 i 4 (J. Jaskanis 1970, s. 546) oraz w kurhanie 1 w Grochach Starych (K. Rusin 1997, s. 190). B. Jankowska przypuszcza, że kamyki do gry pochodzą prawdopodobnie z tych samych warsztatów co i paciorki szklane (B. Jankowska 1962, s. 346).

Fragment kamyka do gry można zapewne datować na fazę C1-C2, co nie odbiega od ogólnego datowania tych przedmiotów (I. Kramarkowa 1990, J. Jaskanis 1970; 1996).

Monety

Denar rzymski (ryc. 7) – Antoninus Pius, denar, Rzym, r. 140–143 n.e., Av. głowa (bez nakrycia) w prawym profilu, napis ANTONINVS PIVS PP TRP COS III, Rv. Clementia stojąca w lewo, w prawej ręce trzyma pałasz, w lewej berło, napis CLEMEN-TIA AVG RIC III, średnica 17–18 mm. Poza wstępną publikacją autorki badań, gdzie monety są omawiane w kontekście innych znalezisk z tego stanowiska (A. Barłowska 1984, s. 224), denar z Leżajska nie był w literaturze wzmiankowany.

Wędzidło

Fragment przedmiotu żelaznego (tabl. VII, 13), który wygląda jak klucz (tak też zinterpretowała go autorka badań), stanowi, jak się wydaje, część uzdy (zob. Baranowski 1973, ryc. 1). Jest to albo fragment wędzidla albo fragment pręta podbródkowego. Pewniejsza wydaje się pierwsza interpretacja, zwłaszcza że J. Okulicz przedstawia wędzidło, które składa się z dokładnie takich samych części jak przedmiot znaleziony w Leżajsku (J. Okulicz 1973, ryc. 186 j). Pierwsze wędzidla w grupie mazurskiej miały się pojawić w fazie B2/C1 okresu rzymskiego (J. Okulicz 1973, s. 397). Na terenie kultury przeworskiej wędzideł żelaznych w zasadzie się nie spotyka.

Inne przedmioty żelazne

Na osadzie w Leżajsku oprócz wędzidla znaleziono również 7 przedmiotów żelaznych. Stan zachowania niektórych z nich nie pozwala na pełną interpretację ich funkcji. Do przedmiotów tych należy m.in. fragment być może jakiegoś żelaznego okucia (tabl. X, 13). Wprawdzie autorka badań określiła ten przedmiot jako fragment imacza, ale nie jest to, jak się wydaje, zgodne z prawdą. Do niezidentyfikowanych przedmiotów należy także fragment być może żelaznego trzpienia (tabl. VIII, 8) do spajania np. drewnianych części narzędzi. Również zastanawiające jest przeznaczenie fragmentu żelaznej blaszki z dwoma w pewnym sensie nitami (tabl. IV, 15). Mógłby to być fragment ewentualnie skuwki od pasa, ale jego przekroje raczej wykluczają taką interpretację.

Fragment, jak to określiła autorka badań, żelaznego struga (tabl. VI, 10) nie wykazuje wprawdzie złego stanu zachowania,

jednak jego przeznaczenie również nie jest jasne. Można by ewentualnie zgodzić się z autorką badań co do jego strugającego przeznaczenia, gdyż przekrój tego przedmiotu z jednej strony przypomina ostrze a jego łukowate wygięcie wyklucza raczej przeznaczenie jako noża. Podobny przedmiot, jednak z inaczej ukształtowaną piętką, J. Okulicz określił jako fragment klamry hakowej (J. Okulicz 1973, s. 355, zob. ryc. 160, g). Wydaje się jednak, że jest to przedmiot złamany, stąd i jego wielkość mogła być pierwotnie większa.

Z kolei następny fragment przedmiotu żelaznego (tabl. VII, 12) wydaje się być wierzchołkową częścią noża, jednak widoczny nalot z innego metalu sprawia wrażenie jak gdyby nitu. W takim wypadku przeznaczenie tego przedmiotu także byłoby niewyjaśnione.

Niewielki, źle zachowany przedmiot (tabl. IV, 14) przypomina swoim wyglądem współczesny skalpel, jednak nie podejmuje się interpretować jego funkcji.

Najciekawszym przedmiotem jest „trójzęb” (tabl. IV, 16). Są to widełki o trzech zębach rozstawionych w odległości od siebie od 1,5 do 2 cm. Zęby te są bardzo cienkie w przekroju, a ich dwa końce są równomiernie zagięte do góry (prawdopodobnie trzeci ząb również był zagięty). Być może przedmiot ten służył do połowu ryb, być może jako swoista gracka, spulchniacz do uprawy ziemi, a może jako np. narzędzie do rozczesywania grzywy lub ogona konia. Nie można również wykluczyć, że jest to przedmiot służący jako broń. Podobny przedmiot został odkryty na cmentarzysku w Masowie, gm. Dęblin, w grobie nr 99¹ i datowany jest na schyłek okresu przedrzymskiego. Również podobne okazy znane są ze znalezisk bagiennych, ze Skandynawii m.in. w Illerup czy Nydam II².

Przędliki

Są dowodem na przędzenie nici przez ludność żyjącą w okresie rzymskim (J. Wielowiejski 1960, s. 129) oraz należą do najczęściej, poza fragmentami naczyń, spotykanych przedmiotów na stanowiskach kultury przeworskiej. Znajdowane są zarówno na osadach, jak i na cmentarzyskach. Najczęściej spotykanym typem w okresie rzymskim są przędliki dwustożkowate, z zagłębieniami przy obu biegunach. O wiele rzadsze są przędliki w kształcie ściętego stożka (K. Godłowski 1977, s. 110).

Na osadzie w Leżajsku odkryto 1 przędlik w kształcie ściętego stożka (tabl. III, 5) oraz niewielki fragment przędlika najprawdopodobniej dwustożkowatego (tabl. IV, 1). Przędlik stożkowaty ma barwę ceglastą, jego powierzchnia jest gładka i zawiera drobnoziarnistą domieszkę schudzącą. Z kolei niewielki fragment przędlika ma powierzchnię czernioną, wyświecaną, a glina nie zawiera intencjonalnej domieszki.

¹ Informacja ustna prof. dra hab. Andrzeja Kokowskiego.

² Jw., prof. Andrzejowi Kokowskiemu dziękuję za okazaną pomoc w trakcie pisania pracy.

Osełki

W Leżajsku znaleziono 1 osełkę (tabl. I, 10) oraz jeden fragment osełki (tabl. III, 14). Ten drugi przedmiot może być również fragmentem materiału, jaki pozostał po produkcji osełek, na co mógłby wskazywać brak śladów po ostrzeniu narzędzi.

Osełki były wyrabiane z miękkiego kamienia, przeważnie piaskowca (J. Wielowiejski 1960, s. 125). Z takiego surowca jest również wykonana osełka z Leżajska. Jej kształt jest wydłużony, prostokątny, o czworokątnym przekroju, co nie odbiega od ogólnego kształtu osełek z okresu rzymskiego (zob. J. Wielowiejski 1960, s. 125; K. Godłowski 1977, s. 110). Ślady używania, które mają postać podłużnych bruzd, widoczne są prawie na wszystkich powierzchniach.

Osełki należą do dosyć częstych zabytków zarówno na osadach, jak i na cmentarzyskach (K. Godłowski 1977, s. 109), lecz nie mają większego znaczenia jeśli chodzi o ustalanie chronologii. Ogólnie datowane są na okres wpływów rzymskich.

Poza wymienionymi wyżej przedmiotami znaleziono również fragment drucika brązowego (tabl. II, 12), jednak nie wiadomo, jakie mogło być jego przeznaczenie.

3.3. CERAMIKA NACZYNIOWA

Naczynia gliniane oraz ich fragmenty stanowią najliczniejszą grupę zabytków. Łącznie wydobyto 1863 fragmenty ceramiki.

Analizując pod względem technologicznym ceramikę z Leżajska wzięto pod uwagę sposób uformowania naczynia, rodzaj wypału, wykończenie powierzchni zewnętrznej, rodzaj, ilość i granulometrię domieszki oraz grubość ścianek. Na tej podstawie wydzielono dwie główne grupy technologiczne I i II. Następnie dokonano bardziej szczegółowego podziału na podgrupy i elementy grup technologicznych. Schemat ten przedstawia się następująco:

I – naczynia lepiące ręcznie

A – ceramika stołowa (cienko- i średniościenna)

a – czerniona (bez domieszki, z domieszką piasku, rzadziej z wtórnie użytą przepaloną gliną)

1 – o powierzchniach matowych

2 – o powierzchniach wyświecanych

b – brunatna (jasnobrunatna, czarnobrunatna)

1 – o powierzchniach matowych

2 – o powierzchniach wyświecanych

B – ceramika tzw. grubej roboty (średnio- i grubościenna)

a – powierzchnie ceglaste i ceglastobrunatne

1 – powierzchnie szorstkie (z domieszką gruboziarnistego piasku, tłuczni kamienno- lub niewielką ilością wtórnie użytej przepalanej gliny)

2 – powierzchnie chropowate (z domieszką wtórnie użytej przepalanej gliny, piasku, rzadziej tłuczniem kamiennym)

b – powierzchnie brunatne (jasnobrunatne, szarobrunatne, czarnobrunatne)

1 – powierzchnie gładkie (z domieszką niewielkiej ilości wtórnie użytej przepalanej gliny, piasku, rzadziej tłuczniem kamiennym)

2 – powierzchnie szorstkie (z domieszką gruboziarnistego piasku, tłuczni kamienno- lub niewielką ilością wtórnie użytej przepalanej gliny)

3 – powierzchnie chropowate (z domieszką wtórnie użytej przepalanej gliny, piasku, rzadziej tłuczniem)

II – naczynia toczone na kole (bez domieszki lub z domieszką piasku)

A – ceramika o powierzchniach brunatnych, szarobrunatnych i czarnych

B – klasyczna ceramika „siwa”.

Podział ten nawiązuje do opracowanego wcześniej schematu dla osady w Otałęży (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 151–152). Procentowy udział poszczególnych jednostek systemu technologicznego w analizowanym zbiorze zawiera tabela I.

W analizowanym zbiorze przeważają naczynia lepiące ręcznie. Natomiast udział ceramiki toczonej na kole stanowi 4,50%. Najliczniej reprezentowane są naczynia grupy IBb,

Tabela I

Udział poszczególnych jednostek systemu technologicznego w zbiorze ceramiki z Leżajska, st. 3

Kategoria	I									II	
N	1779									84	
%	95,50									4,50	
Grupa	A				B					A	B
N	85				1694					37	47
%	4,56				90,94					1,98	2,52
Podgrupa	a		b		a		b			RAZEM: N = 1863 100,0%	
N	69		16		128		1566				
%	3,70		0,86		6,87		84,07				
Wariant	1	2	1	2	1	2	1	2	3		
N	48	21	11	5	81	47	52	867	647		
%	2,58	1,12	0,59	0,27	4,35	2,52	2,80	46,54	34,73		

w której dominuje wariant ceramiki o szorstkich powierzchniach, który stanowi 46,54%. Ceramika stołowa, tutaj głównie czerniona, stanowi 4,56%.

Ceramika z omawianego stanowiska jest w znacznym stopniu zniszczona i w wielu przypadkach nie ma możliwości zrekonstruowania jej. Pełną analizę form można przeprowadzić jedynie dla kilku naczyń, które zachowały się w części na tyle dużej, że można było dokonać ich rekonstrukcji.

Ceramika lepiąca w rękach

Garnki

Wg K. Godłowskiego, są to naczynia średnich i dużych rozmiarów o prostych i słabo rozczłonkowanych kształtach oraz średnicy wylewu mniejszej lub równej wysokości naczynia (K. Godłowski 1977, s. 113). Garnki miały służyć przede wszystkim do gotowania i częściowo do przechowywania pożywienia (K. Godłowski 1977, s. 113, tam dalsza literatura).

W Leżajsku garnki stanowią najliczniejszą grupę, niestety ani jedno naczynie nie zachowało się w całości. Analizie poddano zatem lepiej zachowane fragmenty górnych partii, zwłaszcza brzegi. Na tej podstawie wydzielono garnki o esowatym profilu oraz z brzegiem zagiętym do środka (tzw. jajowate). Do garnków o profilach esowatych można zaliczyć naczynia: o brzegu lekko wychylonym, pogrubionym, zaokrąglonym (tabl. I: 5: 9; II: 6: 9; V: 6; IX: 3 – zob. K. Godłowski 1977, ryc. XL: 3), o brzegu ściętym (tabl. III: 9 – zob. K. Godłowski 1977, ryc. XIII: 5) oraz równomiernym, zaokrąglonym (tabl. IV: 2), jak też o brzegu pogrubionym lekko wywiniętym (tabl. V: 1). Pod względem technologicznym jest to wyłącznie ceramika tzw. „grubej roboty” i to zarówno grupy IBa, jak i IBb, z przewagą tej drugiej. Garnki o profilu esowatym występują bardzo często na osadach kultury przeworskiej, gdzie występują od fazy B2 do C2 okresu rzymskiego (K. Godłowski 1977, s. 126–128).

Garnki jajowate reprezentowane są przez formy o brzegach zagiętych do środka (tabl. I: 6; II: 11; III: 7; VI: 6; VII: 5; VIII: 7; IX: 11 – zob. K. Godłowski 1977, ryc. XXXII: 7) oraz o brzegach ustawionych prawie pionowo (tabl. II: 10; VII: 2 – zob. K. Godłowski 1977, ryc. LX: 8). Pod względem technologicznym reprezentują one w większości grupę IBb. Garnki jajowate o brzegach zagiętych do środka występowały głównie w osadach z wczesnego okresu rzymskiego. Występowały również, jednak już mniej pospolicie, we wczesnej fazie okresu późnorzymskiego. Z kolei garnki jajowate o brzegach ustawionych prawie prosto wydają się formą długotrwałą. Występowały od końca późnego okresu przedrzymskiego do okresu późnorzymskiego (K. Godłowski 1977, s. 125).

Oprócz powyższych naczyń wystąpiła forma, którą również można zaliczyć do garnków (tabl. I: 12 – por. M. Stasiak 1994, ryc. 58: a). Jest to naczynie o krawędzi silnie wychylonej na zewnątrz, z wydętym brzuścem, na którym widoczny jest ornament dołków paznokciowych. Formę tę można by ewentualnie zaliczyć do garnków z baniastym brzuścem i wygiętym na zewnątrz brzegiem (K. Godłowski 1977, s. 126).

Wśród fragmentów den, wiele z nich posiada cechy technologiczne, które pozwalają uznać je za fragmenty garnków. Są to dna płaskie, lekko wyodrębnione (tabl. VII: 18; V: 7; VIII: 3) oraz proste (tabl. VI: 12; X: 8).

Zdobienie stwierdzono tylko na jednym garnku (tabl. I: 12). Jest to ornament dołków paznokciowych umieszczony na brzuścu. W kulturze przeworskiej ten sposób zdobienia rejestrowany jest w różnych układach i należy do najczęściej spotykanych. Datowany jest na schyłek wczesnego i początek późnego okresu rzymskiego (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 153, tam dalsza literatura). Wystąpił również jeden fragment, co do którego nie ma pewności czy pochodzi on z formy garnkowej, który to posiada trójkątny guzek, umieszczony w górnej partii brzuśca (tabl. IX: 7). Zdobienie za pomocą guzków stało się częste w okresie późnorzymskim, kiedy to spotyka się je m.in. na naczyniach garnkowych (K. Godłowski 1977, s. 163). Ostatnio jednak taki typ zdobnictwa uznaje się za przejaw wpływów kręgu dackiego (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 153, tam dalsza literatura).

Naczynia wazowate

Grupa ta obejmuje naczynia duże o dwustożkowatym brzuścu, z uchem lub bez, zwykle z wyraźnie wyodrębnioną podstawą lub nóżką i odchylonym na zewnątrz brzegiem. Naczynia takie pełniły rolę ceramiki stołowej (K. Godłowski 1977, s. 139).

Nie zachowało się ani jedno całe naczynie, które mogłoby być zaliczone do tej grupy. Również fragmenty brzegów nie wykazują cech odpowiednich dla tego typu naczyń. Jedynie w przypadku kilku fragmentów den można przypuszczać, że pochodziły z waz. Dna takie posiadają wyodrębnioną podstawę, płaskie dno, a ich partie przydenne są silnie rozchylone na zewnątrz (tabl. V: 4, V: 10, VI: 3).

W materiale ceramicznym wystąpiło również kilka fragmentów nóżek pustych w środku, które można zapewne wiązać z naczyniami wazowatymi lub czarkami (tabl. II: 7; VIII: 9).

Misy i czarki

Do formy misowatej zaliczyć z pewnością można większy fragment naczynia, dość niestarannie wykonanego, o powierzchni szorstkiej, spękanej (tabl. II: 3). Wewnątrz tego naczynia widoczne są ślady sadzy. W. M. Cychyłyk podobne formy określa mianem „lamp” (1975, s. 88, por. ryc. 24: 12). Być może naczynie z Leżajska służyło np. do przechowywania żaru, o czym świadczyłyby pozostałości sadzy i spękana powierzchnia naczynia.

Powyższa analogia mogłaby być dowodem na podobieństwa niektórych form ceramicznych z Leżajska z naczyniami kręgu kultur dackich.

Do czarek można by zaliczyć dwa niewielkie naczynia (tabl. X: 9, III: 13), które zamiast ucha (jak typowe czerpaki) mają guzki. Wg K. Godłowskiego, w późnym okresie rzymskim zdobienie za pomocą guzków stało się bardzo popularne zwłaszcza na niewielkich czarkach (1977, s. 163).

Kubki

Fragment ucha wałeczkowatego (tabl. IV: 12) świadczyłby o tym, że na osadzie w Leżajsku występowały również kubki. Fragmenty innych części tych naczyń (brzegów, den czy środków) niestety nie zostały odnalezione.

Naczynie sitowate

W Leżajsku znaleziono jeden fragment tego typu naczynia (tabl. VI, 16). Jest to fragment dna prawdopodobnie naczynia misowatego. Naczynia sitowate często są zwane cedzidłami. Nazwa ta ma precyzyjniej określać funkcje, jakie pełniły (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 155). M. Jażdżewska uważa, że mogły służyć do przechowywania żaru (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 155, tam dalsza literatura). Naczynia sitowate są dość powszechne na stanowiskach osadowych kultury przeworskiej, wystąpiły m.in. w Otałęży (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 155). Na Górnym Śląsku znane są jak dotąd wyłącznie ze stanowisk datowanych na wczesny okres rzymski (K. Godłowski 1977, s. 146).

Naczynia miniaturowe

Zaliczyć tu można dwie niewielkie formy (tabl. I, 14; V, 3), które wykonane są dosyć starannie. Pierwsza forma wykonana jest na kole, jej powierzchnia jest szarobrunatna. Druga forma jest czerniona o powierzchni gładkiej, wyświecanej. Naczynia miniaturowe jak się zdaje stanowią naśladownictwo dużych naczyń różnych typów (K. Godłowski 1977, s. 145) i wydaje się być prawdopodobnym, że służyły jako zabawki (K. Godłowski 1977, s. 146).

Ceramika toczona na kole

Dysponujemy jedynie fragmentami tego typu naczyń. Stanowią one dość duży procent w porównaniu do ceramiki lepionej ręcznie. Jest to 4,50 % całości materiału ceramicznego z Leżajska. Ceramika toczona podzielona została na dwie grupy technologiczne IIA i IIB (podział ten nawiązuje do podziału J. Podgórskiej-Czopek z Otałęży – 1999, s. 151–152). Zły stan odkrytych naczyń znacznie utrudnia ich analizę pod względem form. Wyodrębniono 15 fragmentów brzegów,

z czego o 5 fragmentach nie da się nic konkretnego powiedzieć. Pozostałe fragmenty można zaliczyć do poszczególnych typów wydzielonych przez H. Dobrzańską (1980, s. 87–148).

Do typu VIII, który stanowią głębokie naczynia o „krezowatych”, mniej lub bardziej zgrubiałych krawędziach wylewów (H. Dobrzańska 1980, s. 98), można zapewne zaliczyć również kilka form z Leżajska (tabl. II: 2, III: 1, III: 17, IV: 3, V: 8, VII: 14, IX: 2 – por. H. Dobrzańska 1990a, tabl. XLIV: 1, LXXIV: 3, LXXXVII: 5). Naczynia „krezowate” mogą wykazywać pewną różnorodność w zakresie uformowania brzegów. Mogą być np. rozciągnięte jednostronnie lub obustronnie, o krawędziach ściętych poziomo, nachylonych do wewnątrz, profilowanych lub środkiem wklęsłych, co nie ma żadnego wpływu na ich chronologię, a co pozostaje raczej w związku ze zróżnicowaniem terytorialnym (H. Dobrzańska 1980, s. 98, przypis 3). Idea „krezowatego” brzegu upowszechniła się głównie w kręgu kultur dackich, dotyczyła ona m.in. miejscowych naczyń o smukłych formach lub pucharków na nóżkach (H. Dobrzańska 1980, s. 102, tam dalsza literatura).

Do typu XXII, który tworzą naczynia posiadające nisko umieszczone załomy brzuśców, powyżej których ścianki są łukowato wgięte do środka (H. Dobrzańska 1980, s. 111), można zaliczyć dwa okazy z Leżajska (tabl. IV: 5, IX: 10 – por. H. Dobrzańska 1980, ryc. 9: d; H. Dobrzańska 1990, tabl. XXVI: 3, XL: 6, LIII: 10, LXXXV: 14). Mają one formę mis, a ich powierzchnia jest szara, nie zdobiona.

Na osadzie w Leżajsku odkryto również niewielki fragment wylewu naczynia miniaturowego, toczonego na kole barwy szarobrunatnej (tabl. I: 14), o którym niestety nic nie można więcej powiedzieć, oraz fragment brzuśca toczonego, barwy czarnej z ornamentem dwóch dookólnych płytkich bruzd (tabl. III: 15).

Wśród pozostałych fragmentów na uwagę zasługują dna, w tym wypadku przede wszystkim pierścieniowate, które odpowiadają obydwu grupom technologicznym: IIA (tabl. I: 2; III: 3; VI: 1) oraz IIB (tabl. X: 4).

4. PODSUMOWANIE

Ze względu na to, iż jedynie niewielka część stanowiska 3 w Leżajsku została przebadana (niecałe 3 ary), wiele kwestii pozostaje nierozstrzygniętych. Dotyczy to m.in. dokładnego zasięgu czy rozplanowania osady. Nie wiadomo również, co było podstawą gospodarki. Znalezione ziarna zbóż mogłyby wskazywać na większe znaczenia rolnictwa. Z kolei brak znalezisk narzędzi rolniczych mógłby świadczyć o większym znaczeniu hodowli. Niestety, pobrane próbki zwęglonych ziaren, jak również znalezione kości zwierzęce nie zostały poddane analizie, która być może przyniosłaby nowe informacje.

Analizując całość materiałów uzyskanych z tego stanowiska, cechy archaiczne, typowe dla wczesnego okresu rzymskiego odnajdujemy w ceramice. Są to: garnki z brzegami

mi zagiętymi do środka, naczynia sitowate. Najmłodsza ceramika reprezentowana jest przez ceramikę toczoną na kole, która pojawiła się w kulturze przeworskiej w fazie C1b, a sporadycznie już w fazie C1a (H. Dobrzańska 1980, s. 91, 133–137).

Jak wyżej wspomniano, naszą ceramikę toczoną przyporządkowano do typów VIII i XXII wg H. Dobrzańskiej, z których ten pierwszy jest datowany na fazę D (H. Dobrzańska 1980, s. 98–100). Poza wyróżnionymi podtypami istnieje znaczna liczba fragmentów naczyń o „krezowatych” wylewach, których rekonstrukcja nie jest możliwa. Tendencja do takiego kształtowania brzegów pojawiła się już dość wcześnie, w fazie C1b i prawdopodobnie na początku C2. Najwięcej znalezisk pochodzi jednak z fazy D (H. Dobrzańska 1980,

s. 100). Typ XXII także ma podobną chronologię (H. Dobrzańska 1980, s. 111).

Analiza tzw. dobrych datowników, wskazuje na dość dużą jednolitość chronologiczną. Fragment kamyka do gry można wg mnie datować na fazę C1-C2. Z kolei denar Antonina Piusa należy zapewne datować podobnie jak denar tego samego władcy znaleziony na osadzie w Lesku, czyli na fazę C1b-D (L. Morawiecki 1999, s. 78).

Fragment kamyka do gry czy srebrny denar wskazują również na to, iż usytuowanie osady w Leżajsku mogło czerpać pewne profity ze swej lokalizacji. Bliskość rzeki San sugeruje nie tylko korzystanie z jej zasobów żywnościowych, ale również walorów komunikacyjnych. Istnienie szlaku handlowego wzdłuż Sanu dostarczało zapewne wielu importów i to nie tylko z południa. Świadczyć może o tym fragment wędzidła, który, jak się wydaje, znany jest wyłącznie z terenów północnych czy chociażby „trójzab”.

Ogólnie biorąc, czas funkcjonowania osady można zamknąć w fazie C1b-D. Archaiczne cechy w ceramice mogą świadczyć albo o ich długim przeżywaniu się pewnych form albo o wcześniejszym epizodzie osadniczym na tym stanowisku. Za takim datowaniem przemawiałyby nie tylko znaleziska tzw. dobrych datowników, ale również wysoki procentowo udział ceramiki toczzonej na kole, który wynosi 4,50 %.

Trudności pojawiają się w identyfikowaniu kultury, która miałaby zajmować tę osadę. Wg A. Kokowskiego, mate-

riał datowany na późny okres rzymski zaliczany do tej pory do kultury przeworskiej należy wyłączyć z zakresu pojęcia tej jednostki. Część z nich (np. kurhany z miejscowości Łukawica) należy powiązać z epizodem osadniczym kurhanów karpackich (A. Kokowski 1998, s. 123, tam dalsza literatura). Pozostały materiał wg A. Kokowskiego należy łączyć z innymi wpływami, obcymi temu obszarowi kultur, które zbliżone były do jednostek pojawiających się masowo w młodszym okresie rzymskim w wysokich partiach Karpat (A. Kokowski 1998, s. 123, tam dalsza literatura). Ten sam autor uważa, że w związku z powyższym, ramy chronologiczne osadnictwa kultury przeworskiej należy zamknąć w fazach B2-C1a. Wprawdzie istnieje prawdopodobieństwo pojawienia się jej materiałów nieznacznie wyprzedzających dolną cezurę (z fazy B1b), jak również następujące po górnej granicy chronologicznej, związane z powrotem do swoich przasiedźb migrantów przeworskich, przemieszczających się najpierw z ludnością kultur kręgu gockiego na tereny strefy przyczarnomorskiej zajętej przez osadnictwo kultury czerniachowskiej i grupy Sîntana de Mureș (A. Kokowski 1998, s. 123).

Od fazy C1a południowa strefa kultury przeworskiej znalazła się w zasięgu penetracji kultury kurhanów karpackich (A. Kokowski 1998, s. 123). Być może przejawem tej penetracji są m.in. plastyczne elementy zdobnicze jakie znane są z Leżajska.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Baranowski T.
1973 *Rząd koński z wodzami łańcuchowymi na terenie Europy środkowej w okresie wpływów rzymskich*, „APolski”, t. 18, s. 391-473.
- Barłowska A.
1984 *Wielokulturowa osada w Leżajsku*, woj. Rzeszów, stan. 3, „MSROA za lata 1976-79”, s. 218-225.
- Cyhyłyk W. M.
1975 *Naselennja verchn'ogo Podnistrov'ja peršich stolit' našoj eri*, Kyiv.
- Dobrzańska H.
1980 *Zagadnienie datowania ceramiki toczzonej w kulturze przeworskiej*, „APolski”, t. 24, s. 87-148.
- 1990 *Osada z późnego okresu rzymskiego w Igołomii*, woj. krakowskie, Cz. I, Wrocław.
- Garbacz K.
2000 *Cmentarzysko ciałopalne kultury przeworskiej w Grzybowie*, gm. Staszów, woj. świętokrzyskie, „MSROA”, t. 21, s. 5-170.
- Godłowski K.
1977 *Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku (cz. II)*, „Mat. Star. i Wcz.”, t. IV, s. 7-238.
- Jadczykowa I.
1982 *Z zagadnień budownictwa mieszkalanego ludności kultury przeworskiej na ziemiach polskich*, „PMMAiE”, nr 27, s. 9-20.
- Jankowska B.
1962 *Cmentarzysko z późnego okresu rzymskiego w Warszawie Kawęczynie*, „WA”, t. 28, s. 330-358.
- Jaskanis J.
1970 *Rostoły, Rostolckie kurhany*, [w:] *Słownik Starożytności Słowiańskich*, t. IV-2, s. 545-546.
- 1996 *Cecel, Ein Gräberfeld der Wielbark-Kultur in Ostpolen*, Kraków.
- Jażdżewski K.
1948 *Nieco o obrabowanej mogile z przed piętnastu wieków i o długim trwaniu „wieści gminnej”*, „ZOW”, R. 17, s. 42-46.
- Kobyliński Z.
1988 *Struktury osadnicze na ziemiach polskich u schyłku starożytności i w początkach wczesnego średniowiecza*, Wrocław.
- Kokowski A.
1998 *Ramy chronologiczne osadnictwa kultury przeworskiej w południowo-wschodniej Polsce*, „WA”, t. 54, s. 109-127.
- Kramarkowa I.
1990 *Groby książęce z III/IV w. n.e. we Wrocławiu Zakrzowie*, *W stulecie odkryć*, „Sil. Ant.”, t. 32, s. 61-174.
- Morawiecki L.
1999 *Napływ i obieg denarów rzymskich w dorzeczu Wisłoka i Sanu*, [w:] *Na granicach antycznego świata*, Rzeszów, s. 75-89.
- Okulicz J.
1973 *Pradzieje ziem polskich od późnego paleolitu do VII w. n.e.*, Wrocław.
- Podgórska-Czopek J.
1999 *Osada z okresu rzymskiego w Otałęży, pow. Mielec, woj. podkarpackie (stanowisko 1)*, „MSROA”, t. 20, s. 89-162.

- Potocki J.
1957 *Archeologiczne badania powierzchniowe nad dolnym Sanem na odcinku od Jarosławia do Sandomierza*, „Spr. Arch”, t. 4, s. 168–179.
- Rogawski K.
1856 *O wykopaliskach Leżajskich rzecz archeologiczna*, Dodatek do „Czasu”, T. III, Kraków, s. 43–84, 315–362, 515–543, tabl. I.
- Rusin K.
1997 *Wstępne wyniki badań dwóch kurhanów z późnego okresu rzymskiego w Grochach Starych, gm. Poświętne, woj. białostockie*, [w:] *20 lat archeologii w Małomęczu*, t. I, Lublin, s. 189–209.

- Soja R.
1996 *Środowisko przyrodnicze okolic Leżajska*, [w:] *Dzieje Leżajska*, Leżajsk s. 13–33.
- Stasiak M.
1994 *Ceramika z cmentarzyska kultury przeworskiej w Opoce*, [w:] *Kultura przeworska*, t. II, Lublin.
- Wojtanowicz J.
1978 *Rozwój nizinnej części doliny Sanu na tle palogeomorfologii Kotliny Sandomierskiej*, Lublin.
- Ziemięcki T.
1882 *Sprawozdanie z wycieczki archeologicznej w r. 1881 dokonanej*, „Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej”, T. VI, s. 52–61.

Iwona Florkiewicz

Siedlung aus der Zeit der römischen Einflüsse in Leżajsk, Fundst. 3

Zusammenfassung

Die Fundstelle Nr 3 ist in dem Stadtviertel von Leżajsk, genannt Podzwierzyniec, ca. 2,5 km östlich vom Stadtzentrum lokalisiert. Sie liegt auf der sandigen Düne der überschwemmbareren Terasse des Flusses San. Die Fundstelle befindet sich an der Grenze zwei Regionen: der Hochebene Plaskowyż Kolbuszowski und des Flußtales von San.

Die Ausgrabungsarbeiten dauerten drei Saisons (1976–1978). Während der Arbeiten wurde festgestellt, dass das erforschte Gebiet, wegen der drei Jahre früher betriebenen Sandabbau, teilweise zerstört wurde. Diese Zerstörungen lassen die räumliche Anordnung der Siedlung nicht analysieren.

Man hat 15 Gruben und 6 Feuerstellen ausgesondert. Alle Objekte knüpfen an die an diesem Ort vorhandene Siedlung der Przeworsk – Kultur. Nur die Grube Nr 11 sollte man mit der Trzciniec – Kultur verbinden. Die Grube Nr 8 wurde noch im Laufe der Arbeiten als irrtümlich ausgesondertes Objekt bezeichnet. Sie war wirklich nur eine dicke Kulturschicht. Die Gruben 4, 9 und 10 wurden nicht vollständig exploriert. Das sind meistens Wirtschaftsobjekte.

Unter den ausgesonderten Funden soll man folgende nennen: Römischer Denar aus der Zeit von Antonius Pius,

gläserner Spielstein, Terensenfragment, 2 Schleifsteine, Wirtel und der sogenannte Dreizack. Unter dem keramischen Material ist die Einteilung in die handgefertigte Keramik und die Drehscheibenkeramik sichtbar. Insgesamt explorierte man 1863 Gefäßfragmente. Die Drehscheibenkeramikfragmente bilden 4,5 % des gesamten keramischen Materials und vertreten die jüngste Keramik, die in der Phase C1b und gelegentlich in der Phase C1a der Przeworsk – Kultur vorkam. Bemerkenswert sind auch plastische Verzierungsformen der Keramik, wie z.B. kleine Buckel. Zwar wurde diese Ornamentart in der Spätromischenzeit zur Verzierung der topfartigen Gefäße populär, heutzutage wird sie jedoch für den Einfluß des dakischen Kreises gehalten. Allgemein kann man die Zeit, in der die Siedlung genutzt war, auf die Phase C1b-D einschränken. Archaische Züge der Keramik können entweder von der langen Dauer mancher Formen oder von einer früheren Siedlungsepisode auf diesem Fundplatz zeugen. Für diese Datierung könnten nicht nur die Funde mit den sogenannten guten Datierungsmerkmalen sondern auch ein großer prozentueller Anteil der Drehscheibenkeramik sprechen.

Ивона Флоркевич

Поселение римского времени в Лежайске на памятнике 3

Резюме

Памятник 3 находится в Лежайске в районе, называемом „Подзвежинец”, на расстоянии около 2,5 км на восток от центра города и занимает территорию песчаной дюны на заливной террасе Сана. Памятник расположен на пограничьи двух регионов: Кольбушовского плато

и долины Сана, лежащих в пределах большего физико-географического ареала, каковым является Сандомирская низменность.

Археологические раскопки длились три полевые сезона (1976–1978 гг.). В ходе работ оказалось, что

исследуемый участок подвергся частичному разрушению, поскольку три года ранее здесь выбирали песок. Эти разрушения не позволяют провести анализ планировки поселения.

Обнаружены 15 ям и 6 кострищ. Все объекты связаны с функционирующим в этом месте поселением пшеворской культуры, лишь яма № 11 относится к тжинецкой культуре. Яма № 7, как выяснилось в ходе раскопок, оказалась ошибочно выделенным объектом. В действительности – это был мощный культурный слой. Ямы 4, 9 и 10 не были раскрыты полностью. Преимущественно – это производственно-хозяйственные объекты.

Из находок следует отметить: римский денарий Антонина Пия, стеклянный камушек для игры, фрагмент удила, 2 оселка, пряслице и т.нз. „тризуб”. Среди керамики заметно разделение на лепную и круговую. Всего извлечено 1863 фрагмента сосудов. Круговая посуда составляет 4,5% всего керамического материала и пред-

ставляет самую позднюю керамику, которая появилась в пшеворской культуре в фазе C1b, а спорадически уже в фазе C1a. Следует также обратить внимание на такие определенные элементы в керамике, как рельефный декор в виде шишечек. Подобная орнаментация приобрела массовое распространение в позднеимский период, когда встречается, среди прочего, на гошковицких сосудах, однако, в последнее время аналогичный декор считается проявлением влияний дакского круга.

В общем, время функционирования поселения можно ограничить фазой C1b-D. Архаические черты керамики могут свидетельствовать или о длительной пережиточности некоторых форм, или о более раннем поселенческом эпизоде на этом памятнике. О такой датировке говорят не только находки с хорошими хронологическими свойствами, но также высокий процентный удел круговой керамики.

Rzeszo

Воло

Дл
рубеж
східно
вивчен
графіч
різно
Східно
півдня
прони
терито
заходу
групи
взаємо
новост
народі

Ве
дослід
культу
р-ну Ів
будівн
Терноп
рр. Бу
тілопо
довгий
літерат
Вперш
могил
його ду
нову к
світу².

¹ V
1891, c
bliograp
ki, Lwó
² K
rzymski
ficzne”